
КАРАР

2023 елның 20 мартыннан

№81

Татарстан Республикасы Менделеевск
муниципаль районының «Иске Гришкино авыл
жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы
проекты

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы, «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве турында» 2005 елның 21 июлдәгә 97-ФЗ номерлы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Иске Гришкино авыл жирлеге Советы

КАРАР КЫЛДЫ:

1. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының «Иске Гришкино авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында» Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Иске Гришкино авыл жирлеге советы карарын беренче укылышта кабул итәргә һәм гавами тыңлауларга чыгарырга (1 нче кушымта)

2. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының «Иске Гришкино авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча түбәндәгә составта эшче төркем төзәргә:

Мамакова В.В. - Иске Гришкино авыл жирлеге башлыгы;

Гасанов О.А. - социаль-мәдәни мәсьәләләр буенча даими комитет рәисе һәм законлылыкны, хокук тәртибен һәм кеше хокукларын саклау буенча даими комитет рәисе;

Габбасова А.Р. - Иске Гришкино авыл жирлеге башкарма комитеты секретаре.

3. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Иске Гришкино авыл жирлеге Советының Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы «Иске Гришкино авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты турындагы карарына халыктан тәкъдимнәрне исәпкә алу һәм кабул итүнең түбәндәгә тәртибен билгеләргә:

Күрсәтмәләр, төзәтмәләр һәм тәкъдимнәр авторның ФИА, йорт адресы буенча кабул ителә. Кергән искәрмәләрне, төзәтмәләрне һәм тәкъдимнәрне кабул итү һәм исәпкә алуны түбәндәгә адрес буенча эш төркеме гамәлгә ашыра: Татарстан Республикасы, Менделеевск районы, Иске Гришкино авылы, Яшьләр ур. 1 й. эш көннәрендә 8:00 дән 16:00 гә кадәр

4. Гамәлдәге законнарға ярашлы рәвештә, 2023 елның 19 апрелендә 16.00 сәгатътә Иске Гришкино авыл мәдәният йортында Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Иске Гришкино авыл җирлеге Советы карары буенча Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Иске Гришкино авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Иске Гришкино авыл җирлеге Советының 2018 елның 31 августындагы 76 номерлы карары белән расланган ачык тыңлауларны (жәмәгать фикер алышуларын) оештыру һәм үткәрү тәртибе турындагы нигезләмәгә ярашлы ачык тыңлаулар үткәргә.

5. Әлеге карарны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Менделеевск муниципаль районының рәсми сайтында « Иске Гришкино авыл җирлеге» бүлегендә урнаштырырга: www.mendeleevsk.tatarstan.ru

6. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну социаль-мәдәни мәсьәләләр, законлылыкны, хокук тәртибен һәм кеше хокукларын саклау буенча даими комитетка йөкләргә.

Иске Гришкино авыл җирлеге Советы рәисе

В.В.Мамакова

Иске Гришкино авыл җирлеге Советының
2023 елның 20 мартындагы 81 номерлы
Карарына 1 кушымта

ПРОЕКТ

Татарстан Республикасы
Менделеевск муниципаль районы
Иске Гришкино авыл җирлеге Советының

карары белән кабул ителде

_____ В.В.Мамакова

Татарстан Республикасы
Менделеевск муниципаль районы
«Иске Гришкино авыл җирлеге»
муниципаль берәмлегенең
УСТАВЫ

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының «Иске Гришкино авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә исеме һәм хокукый статусы

1. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының «Иске Гришкино авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә авыл җирлегенә статусы бирелде.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме - Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының «Иске Гришкино авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә (алга таба текст буенча - Җирлек).

3. Муниципаль берәмлекнең кыскача исеме- ТР ММР «Иске Гришкино АЖ»

4. «Иске Гришкино авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы составына керә.

2 статья. Җирлекнең территорияле җайланмасы

1. Җирлек территориясе составына торак пункт - Иске Гришкино, Кармаково, Илкә авылы керә.

2. Җирлекнең административ үзәге - Иске Гришкино авылы.

3. Җирлек чикләре «Менделеевск муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 19-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Җирлек территориясе составына милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнешләргә бәйсез рәвештә җирләр керә.

5. Җирлек чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән төрлө җайларда ашырыла.

3 статья. Җирлектә җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга халыкның хокукы

1. Җирлектә җирле үзидарә Россия Федерациясе гражданны тарафыннан җирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда катнашу юлы белән һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләрендә, шулай ук әлеге Уставта каралган сайлаулы һәм җирле үзидарәнең башка органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Гражданныр җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга җенесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, дингә, инануларына, иҗтимагый берләшмәләргә каравына бәйсез рәвештә бертигез хокукларга ия.

Җирлек территориясендә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданныр җирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенә халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

3. Гражданныр җирле үзидарә органнарына һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларына турыдан-туры мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары, әгәр законда башкасы каралмаган булса, Җирлек җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында гражданнырның тулы һәм дәрәҗә мәгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

5. Җирле үзидарә органнары Җирлекләргә массакуләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән даими рәвештә Җирлек һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр чөлтерен үстерү, социаль ташламалар турында, җәмәгать

тәртибен саклауның торышы һәм табиғый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең торышы турында мәғлүмат бирәләр.

6. Гражданныр, оешмалар, әгәр аларның хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата судка шикаять белдерергә хокуклы.

4 статья. Жирлек жирле үзидарә органнары структурасы

1. Жирле үзидарә органнары структурасына Жирлек советы, Жирлек башлығы, Жирлекнең Башкарма комитеты, Жирлекнең Ревизион комиссиясе һәм әлеге Устав нигезендә төзелә торган башка органнар керә.

2. Жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

5 статья. Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) Жирлекнең бюджет проектын төзү һәм карау, Жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәләшен тикшереп торуны гамәлгә ашыру, Жирлек бюджетының үтәләше турында хисап төзү һәм раслау;

2) жирлектәге салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) Жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү;

5) жирлектә яшәүчеләрне элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтә күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

6) ял итүне оештыру һәм жирлектә яшәүчеләрне мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

7) жирлек территориясендә физик культураны, мөктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, жирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

8) жирлекнең архив фондларын булдыру;

9) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аның предметы булып жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәү, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәэмин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;

10) адрес объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юк итү, урам-юл чәлтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге юлларыннан тыш) исемнәр бирү, жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, гамәлдән чыгару, мәғлүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыру;

11) авыл хужалыгы житештерүен үстерүдә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

12) Жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләр чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнырга һәм аларның берләшмәләренә халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыру.

14) каты коммуналь калдыктарны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортровкалау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

16) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, суны чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру;

17) Жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге;

18) Жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниәтен саклап калуға һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауға юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

19) жирлек халкының күпләп ял итүе өчен шартлар тудыру һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, моңа гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосуларына иреккә керүен тәэмин итү дә керә.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары Менделеевск муниципаль районының жирле үзидарә органнары белән аларга жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруны Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә Менделеевск муниципаль районы бюджетына жирлек бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән тапшыру турында килешүләр төзәргә хокуклы.

6 статья. Жирлекләрнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә жирле үзидарә органнары хокуклары

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) жирлек музейларын төзү;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм күрсәтү һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) муниципаль янгын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәэмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

10) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия ижтимагый берләшмәләре оешмалары тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданның торак урыннары биру;

12) жирлек территориясендә хуҗалардан башка яшәүче хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

13) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

14) инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын үстерүгә, жайлашу физик культурасын һәм жайлашу спортын үстерүгә ярдәм итү;

15) "Кулланучылар хокукларын яклау турында" 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

16) участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына әлеге вазыйфаны хезмәткәр биләгән вакытка торак урыны бирү;

17) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

2. Жирле үзидарә органнары башка мәсьәләләргә хәл итәргә, башка дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы (ул «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган), әгәр бу федераль законнарда каралган булса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләргә жирле үзидарә органнары, дөүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары, жирле бюджетлар керемнәре исәбеннән, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан тыш, һәм түләүләргә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре кәргән башка мәсьәләләргә хәл итәргә хокуклы.

7 статья. Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

8 статья. Жирле үзидарә органнарының дөүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Жирле үзидарә органнарының дөүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

1) жирлекнең социаль-иқтисадый үсешенә юнәлдерелгән дөүләт программаларын гамәлгә ашыруда жирле үзидарә органнарының катнашуы;

2) Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дөүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (киләшүләр) тәзү;

3) даими яисә вакытлыча координация, консультация, киңәш бирү һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дөүләт Советында Жирлек Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән үзара хезмәттәшлекнең башка рәвешләре.

9 статья. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу

Жирлектә муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләргә кәртеп, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибе «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, муниципаль хезмәт турында 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан

Республикасы кодексы һәм жирлекнең муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

II бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ТУРЫДАН ТУРЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУ ФОРМАЛАРЫ

Статья 10. Жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның турыдан-туры катнашуы

Жирлек халкы турыдан-туры жирле үзидарәне гамәлгә ашыра һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге рәвешләрдә катнаша:

- 1) жирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) депутатны, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү;
- 4) жирлекнең чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
- 5) гражданнар жыены;
- 6) гражданнарның хокукый инициативасы;
- 7) территориаль ижтимагый үзидарә;
- 8) авыл жирлеге старостасы;
- 9) гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар;
- 10) гражданнарның жыелышы;
- 11) гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы);
- 12) гражданнарны сораштыру;
- 13) гражданнарның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре;
- 14) инициатив проектлар;
- 15) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формалар.

11 статья. Жирле референдум

1. Жирле референдум жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә турыдан-туры халык тарафыннан хәл итү максатларында уздырыла.

2. Жирле референдум «Россия Федерациясе гражданнары сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда һәм «Жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, Жирлекнең бөтен территориясендә уздырыла.

3. Жирле референдумда яшәү урыны жирлек чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданнары катнашырга хокуклы. Россия Федерациясе гражданнары жирле референдумда яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә катнашалар.

4. Жирле референдумны билгеләү турындагы карар Жирлек советы тарафыннан түбәндәге инициатива буенча кабул ителә:

- 1) жирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар;
- 2) уставларында сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль законда билгеләнгән төртиптә һәм вакытларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка ижтимагый берләшмә;
- 3) жирлек Советы һәм алар тарафыннан бергә күрсәтелгән жирлек башлыклары.

5. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр инициативасы буенча җирле референдумны билгеләү шарты булып әлеге инициативаны хуплап имзалар җыю тора, аларның саны җирлек территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының биш процентын тәшкил итәргә тиеш, ләкин 25 имзадан да ким була алмый.

6. Җирлек Советы һәм Җирлек Башкарма комитеты тарафыннан бергә чыгарылган референдум уздыру инициативасы Җирлек Советы карары һәм Җирлек Башкарма комитеты карары белән рәсмиләштерелә.

7. Җирлек Советы җирле референдумны, җирле референдум билгеләнә торган документларның Халык советына кергән көннән алып 30 көн эчендә билгеләргә тиеш.

Җирле референдум Җирлек советы тарафыннан билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән очракта, референдум гражданнарның, сайлау берләшмәләренең, Җирлек башлыгының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясенең яисә прокурорның мөрәҗәгатә нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд тарафыннан билгеләнгән җирле референдум Җирлекнең территорияль сайлау комиссиясә тарафыннан оештырыла, ә аны уздыруны Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башкарма органы яисә җирле референдумны үткөрүне тәмин итү суд тарафыннан йөкләнгән башка орган гамәлгә ашыра.

8. Тавыш бирү йомгалары һәм җирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткереләргә) тиеш.

9. Җирле референдумда кабул ителгән карар Җирлек территориясендә мәҗбүри үтәләргә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә җирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаҗ түгел.

10. Җирле үзидарә органнары җирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен әлеге Устав билгеләгән вәкаләтләр бүлешү нигезендә тәмин итәләр.

11. Җирле референдум уздыру турындагы карарга, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән карарга карата федераль законнар нигезендә суд тәртибендә шикаять биреләргә мөмкин.

12 статья. Муниципаль сайлаулар

1. Җирлектә муниципаль сайлаулар, гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән, җирлек Советы депутатларын сайлау максатларында уздырыла.

2. Җирлек Советы депутаты итеп тавыш бирү көненә 18 яшькә җиткән һәм сайлау хокукына ия Россия Федерациясә гражданы сайланьрга мөмкин.

3. Муниципаль сайлаулар Җирлек советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлауларны билгеләү турындагы карар тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителәргә тиеш. Әлеге карар кабул ителгән көннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга тиеш.

Вакытыннан алда сайлаулар билгеләгәндә әлеге статьяда күрсәтелгән сроклар кыскартылырга мөмкин, әмма кимендә өчтән беренә.

Федераль законда билгеләнгән очракларда муниципаль сайлаулар Җирлек яисә суд тарафыннан Территориаль сайлау комиссиясә тарафыннан билгеләнә.

4. Муниципаль сайлауларны эзерләү һәм уздыру территория сайлау комиссиясенә үз компетенцияләре чикләрендә йөкләнә.

5. Җирлек Советы депутатларын сайлаулар 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы «Россия Федерациясә гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

6. Жирлек Советы депутатлары сайлау округына сайлаучыларның уртача вәкиллеге нормасы нигезендә төзелә торган бермандатлы сайлау округлары буенча сайлана.

7. Бермандатлы сайлау округы буенча тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын жыйган теркәлгән кандидат сайланган дип таныла.

Әгәр бермандатлы сайлау округында тавыш бирү Советы депутатларын сайлауларда бер кандидатура буенча үткөрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучылар тавышларының кимендә 50 процентын жыйган кандидат сайланган дип санала. Теркәлгән кандидатлар тавышларны бертигез жыйса, алданрак теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Жирлек Советы депутатларын сайлауларның нәтижеләре рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

13 статья. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән Жирлек башлыгы, сайлаучылар тарафыннан гамәлдәге законнарда һәм әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә һәм нигезләрдә чакыртып алынырга мөмкин.

2. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу нигезләре булып депутатның, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затының суд тәртибендә расланган конкрет карарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмавы), аңа сайлаучыларның ышанычын шик астына кую һәм жирлек башлыгының депутат вазыйфаларын яисә вазыйфаларын үтәмәүдә, депутат, жирлек башлыгы статусына туры килми торган гамәлләр кылуда һәм Россия Федерациясе Конституциясен, Татарстан Республикасы Конституциясен, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу тора.

3. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү халык инициативасы буенча уздырыла.

4. Чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын күрсәтү һәм аны хуплап гражданның имзаларын жыю өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия кимендә 10 кеше санында инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем инициатив төркемне теркәү турындагы үтенечнамә белән жирле үзидарә органнарына (алга таба - сайлау комиссиясе) сайлауларны эзерләүне һәм уздыруны оештыручы сайлау комиссиясенә мөрәҗәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатның чакыртып алу өчен нигез булып торучы конкрет хокукка каршы карары яисә гамәл кылмавы (гамәл кылмавы) күрсәтелергә тиеш, инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм Жирлек территориясендә аның исеменнән эш итәргә вәкаләтле затларның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы, паспортының яисә граждан паспортын алыштыра торган документының сериясе, номеры һәм аны бирү датасы, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм аның исеменнән эш итәргә вәкаләтле затларның яшәү урыны адресы күрсәтелергә тиеш. Инициатив төркемнең үтенечнамәсенә күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары имза салырга тиеш. Үтенечкә депутатның күрсәтелгән хокукка каршы карары яисә гамәл кылмавы (гамәл кылмавы) расланган суд карары кушып бирелергә тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын хуплап имзалар жыю - жирлек Советы депутаты, жирлекнең жирле үзидарәсенәң сайланулы вазыйфаи заты, жыелган имзаларны тикшерү жирле референдум уздыру өчен Законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Жирлек Советы депутатын, жирлек жирле үзидарәсенәң сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»

Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, жирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә уздырыла. Чакыртып алу инициативасы күрсәтелгән жирлек жирле үзидарәсенәң депутат, сайланулы вазыйфаи заты жирлек Советы утырышында катнашырга, аны депутатларга чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыруга каршы язма ризасызлык тапшырырга, шулай ук телдән чыгышта чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында аңлатмалар бирергә хокуклы. Жирлек Советы утырышы турында күрсәтелгән депутат, жирлек жирле үзидарәненәң сайланулы вазыйфаи затына аны үткәрүгә өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

8. Депутатны, жирле үзидарәненәң сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турындагы карар кабул ителгән көннән алып биш көннән дә соңга калмыйча рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

9. Жирлек Советы депутаты, жирлек жирле үзидарәсенәң сайланулы вазыйфаи заты, чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырганда, чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләргә карата сайлаучыларга аңлатмалар бирү максатларында инициатив төркем белән бертигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

10. Әгәр чакыртып алу өчен тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кимендә яртысы тавыш бирсә, жирлек Советы депутаты, жирлек жирле үзидарәсенәң сайланулы вазыйфаи заты, шул исәптән жирлек башлыгы, чакыртып алынган дип санала.

11. Жирлек жирле үзидарәсенәң сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

12. Жирлек сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгакларын рәсми чыгарганнан соң 5 көн эчендә инициатив төркемгә, жирлек Советына һәм жирлек Советының тиешле депутатына, аны чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары турында жирлек жирле үзидарәсенәң сайланулы вазыйфаи затына язма рәвештә хәбәр итә.

14 статья. Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның күрсәтелгән үзгәрешләргә ризалыгын алу, Жирлекне үзгәртеп кору максатларында уздырыла.

2. Жирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очрактарда Жирлек территориясенәң бөтен территориясендә яисә аның территориясенәң бер өлешендә уздырыла.

3. Жирлекнең чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда һәм «Жирле референдум турында» Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

4. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда торак пункт халкының яртысыннан артыгы яки сайлау хокукына ия булган торак пунктның өлеше катнашкан булса, узган дип санала. Халыкның торак пункт чикләрен үзгәртүгә ризалыгы, торак пунктны үзгәртү, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен тавыш бирүдә катнашкан торак пункт халкының яртысыннан артыгы яки торак пунктның бер өлеше тавыш биргән булса, алынган дип санала.

5. Жирлекнең чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору һәм кабул ителгән карарлар буенча тавыш бирү йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

15 статья. Гражданнарның хокукый инициативасы

1. Гражданнар әлеге Устав һәм Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокукый инициативага хокуклы.

2. Сайлау хокукына ия гражданнарның сайлау хокукына ия инициатив төркеме сайлау хокукына ия булган жирлектә яшәүчеләр санының 3 процентыннан артмаган санда хокуклы булырга мөмкин.

3. Хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданнар түбәндәгеләргә хокуклы:

- гражданнарның яшәу урыны (эшләр) буенча жыелышларын һәм хокук иҗат инициативасын тикшерү һәм күрсәтү буенча башка күмәк чараларны оештырырга һәм уздырырга;

- хокук иҗат инициативасы белән чыгуны хуплап имзалар җыю буенча инициатив төркемнәр төзәргә;

- Жирлектә яшәүчеләрнең имзаларын җыярга һәм хокук чыгару инициативасын законнарға каршы килмәгән ысуллар белән күрсәтүне хуплауга агитация алып барырга.

4. Жирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарға хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыруда ярдәм күрсәтергә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты аны керткән көннән алып өч ай эчендә Поселение Советы тарафыннан аның ачык утырышында, Жирлек башлыгы яисә Жирлек Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан мәҗбүри каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты караганда гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты карау процедурасы Жирлек Советы Регламенты, Жирлек Башлыгының, Жирлек Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән тиешенчә билгеләнә.

8. Гражданнарның хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты карау нәтижеләре буенча кабул ителгән нигезле карар рәсми рәвештә язма рәвештә аны керткән гражданнар төркеменә җиткерелергә тиеш.

16 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарә

1. Жирлектә территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнарның жыелышларын һәм конференцияләрен үткәру, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә органнарын төзү юлы белән турыдан-туры халык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнарның түбәндәгә яшәу территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин: күпфатирлы торак йорт подъезды; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; жирлек булмаган авыл торак пункты; гражданнарның башка яшәу территорияләре.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча Жирлек Советы тарафыннан Жирлек Советы тарафыннан раслана торган Жирлектә территориаль иҗтимагый үзидарә турында нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

4. Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория башка шундый ук территория составына керә алмый.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә аның уставы нигезендә юридик зат булырга мөмкин һәм коммерциягә карамаган оешманың оештыру-хокукый формасында дәүләт теркәве узарга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең максатлары, бурычлары, рәвешләре һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен, хокукларын һәм бурычларын булдыру, туктату тәртибе, вәкаләтләре чоры;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм алар белән эш итү тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге мәсьәләләре буенча гражданның жыелышлары, конференцияләре аның уставы нигезендә чакырыла.

8. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданның жыелышы, әгәр анда уналты яшкә житкән тиешле территориядә яшәүче халыкның кимендә өчтән бере катнашса, хокуклы дип санала.

Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданның конференциясе, әгәр анда уналты яшкә житкән тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән берен тәшкит итүче гражданның жыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданның жыелышының, конференциясенең аерым вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль ижтимагый үзидарә керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарә органнары эшчәнлеге турындагы хисапларны карау һәм раслау;

7) инициатив проект турында фикер алышу һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары:

1) тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен күрсәтә;

2) гражданның жыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр;

3) территорияне карап тоту, төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданның социаль-көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген күрсәтелгән гражданның акчалары исәбеннән дә, Поселения бюджеты акчаларын файдаланып, Жирлек башкарма комитеты белән шартнамә нигезендә дә гамәлгә ашырырга мөмкин;

4) әлеге органнар һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле, компетенцияләренә күрсәтелгән актларны кабул итү кертелгән муниципаль норматив хокукый актлар проектларын жирле үзидарә органнарына (Жирлек советы, Жирлек башлыгы советы һәм Жирлек башлыгына) кертергә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары проект инициаторлары буларак инициатив проектны тәкъдим итә ала.

12. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлеге Устав һәм Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

17 статья. Территориаль ижтимагый үзидарә учреждениесе тәртибе

1. Халыклар, жирле үзидарә органнары инициативасы буенча территориаль ижтимагый үзидарә булдыру максатларында Жирлек чикләрендә шушы территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориядә яшәүче гражданныр жыелышын оештыручы һәм территориаль ижтимагый үзидарә уставы проектын эшләүне гамәлгә ашыручы гражданнырның инициатив төркеме төзелә.

2. Гражданныр жыелышы жирлекнең тиешле территориясендә территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук жирлек Советында территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүгә бәйле мәсьәләләр буенча гражданныр жыелышын тапшырырга вәкаләтле вәкилләре (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә территориаль ижтимагый үзидарә уставын жирлек Советы теркәгән вакыттан гамәлгә куелган дип санала.

18 статья. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен Гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) Жирлек башлыгына түбәндәгеләр тапшырыла:

1) территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гражданныр жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган гариза;

2) территориаль ижтимагый үзидарә төзү турында карар кабул ителгән гражданныр жыелышы беркетмәсе, фамилиясен, исемен, атасының исемен, туу датасын, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясен, номерын һәм бирелү датасын, вәкаләтле вәкилләрнең һәркайсының яшәү урыны адресын күрсәтеп;

3) территориаль ижтимагый үзидарә уставының ике нөсхәсе.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә билгеләнгән документлардан тыш, башка документларны тапшыру турындагы таләпләр рәхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә, документлар исемлеген һәм аларны алу датасын күрсәтеп, расписка бирелә.

3. Жирлек башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар кергән көннән соң ике атна эчендә уставны теркәү турында яки аны теркәүдән баш тарту турында карар проектын алдан карау һәм әзерләү оештыра.

4. Гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын һәм жирлек Советының киңеш бирү тавышы хокукына ия утырышында алдан караганда катнашырга хокуклы.

5. Жирлек Советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында яисә аны теркәүдән баш тарту турында карар кабул итә, әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны алганнан соң 30 көн эчендә Жирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителә. Уставны теркәүдән баш тарту мотивлаштырылган булырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып Россия Федерациясе Конституциясенә территориаль ижтимагый үзидарә уставы нормаларына, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, Жирлек Уставына, башка муниципаль хокукый актларга каршы чыгу тора.

7. Территориаль ижтимагый үзидарәне төзүнең максатка ярашсызлыгы мотивлары буенча территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту рәхсәт ителми.

8. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилленгән карар өч кән эчендә рәсми рәвештә гражданның җыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) игътибарына җиткерелергә тиеш.

9. Территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында Совет карар кабул иткән очракта, уставның бер нөсхәсе теркәлү турында тамга белән гражданның җыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, башка нөсхә Жирлек Советында саклана.

10. Территорияль ижтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр Жирлек Советы тарафыннан әлеге статьяда билгеленгән тәртиптә теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр аларны теркәгән кәннән үз көченә керә.

19 статья. Гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары турында фикер алышу өчен Жирлек Советы Жирлектә яшәүчеләр катнашында гавами тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Халык тыңлаулары жирлек халкы, жирлек советы яки Жирлек башлыгы инициативасы буенча үткәрелә.

Жирлек башлыгы яки Жирлек Советы инициативасы буенча үткәрелә торган гавами тыңлаулар Жирлек советы тарафыннан билгеләнә, ә Жирлек Башлыгы инициативасы буенча - Жирлек Башлыгы инициативасы белән.

3. Халык тыңлауларына чыгарылырга тиеш:

1) Жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында Жирлек Советы карары проекты, жирлек уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, устав яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр керту очрактарыннан тыш;

2) жирле бюджет проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) Жирлекнең социаль-иқтисадый үсеш стратегиясе проекты;

4) Жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре, моңа тавыш бирү юлы белән яисә гражданның җыеннарында белдерелгән жирлекне үзгәртеп кору өчен "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә жирлек халкының ризалыгын алу таләп ителә.

4. Гавами тыңлаулар уздыру турында карар, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, тиешле орган яисә Районның вазыйфаи заты тарафыннан муниципаль норматив хокукый акт проектына карау көненә кадәр 20 кәннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Күрсәтелгән гавами тыңлаулар уздыру турында карар һәм аларны үткәрү вакытын һәм урынын күрсәтеп, тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты гавами тыңлаулар үткәрелә торган көнгә кадәр 7 кәннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш, әгәр гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, шул исәптән аны жирле үзидарә органының рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру юлы белән яисә жирле үзидарә органының үз эшчәнлегенә турында мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, 2009 елның 9 февралендәге 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләрен исәпкә алып, Татарстан Республикасының рәсми сайтында яисә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында (әлеге үзидарә органнары эшчәнлегенә турында мәгълүматтан файдалану мөмкинлеген тәмин итү хакында) бастырып чыгарылырга тиеш, шул исәптән рәсми сайтта аны урнаштыру юлы белән дә үзенең рәсми карарларын чыгару (шул исәптән, рәсми рәвештә халыкның фикерен бастырып чыгару) һәм аларны

гавами тыңлаулар сайтында бастырып чыгару мөмкинлеген тәэмин итә, шул исәптән рәсми рәвештә аларны гавами тыңлауларда бастырып чыгаруны, шул исәптән рәсми сайтта аларны рәсми рәвештә бастырып чыгаруны (шул исәптән аларны рәсми рәвештә бастырып чыгаруны, аларны рәсми рәвештә бастырып чыгаруны, шул исәптән аларны рәсми рәвештә бастырып чыгаруны, аларны ачык рәвештә бастырып чыгаруны, аларны рәсми рәвештә бастырып чыгаруны, аларны рәсми рәвештә бастырып чыгаруны тәэмин итә.

6. Халык алдында тыңлаулар уздыру турында карар басылып чыккан көннән һәм аларны уздыру көненә кадәр Жирлек халкы игътибарына гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр жибәрергә хокуклы, шул исәптән муниципаль норматив хокукый актың гавами тыңлауларына чыгарылучы проектка төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр. Жирлек башлыгы кәргән тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр гавами тыңлауларда катнашучыларга житкерелә.

7. Халык тыңлаулары, гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль норматив хокукый акт проектына карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча уздырыла. Гавами тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар чакыруы белән уздырыла. Гавами тыңлауларда Жирлекнен теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

8. Гавами тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, аларның компетенцияләренә муниципаль норматив хокукый акт проектына гавами тыңлауларга чыгару кертелгән.

9. Гавами тыңлауларның нәтижеләре, кабул ителгән карарларның дәлилленгән нигезләмәсен дә кертәп, гавами тыңлаулар уздырганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка житкереләргә) тиеш.

10. Генераль план проекты, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проекты, территорияне планлаштыру проекты, территорияләренә ызанлау проекты, территорияләренә төзекләндерү кагыйдәләре проекты, күрсәтелгән документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проект, жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төренә яисә рөхсәт бирү турындагы карарларның проектларына, рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан тайпылуга, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турындагы карарларның проектларына, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү мәсьәләләренә, жирдән файдалану һәм төзелеш объектларыннан файдалану расланган кагыйдәләр булмауның башка төренә үзгәрешләр кертү мәсьәләләренә шәһәр төзелешә эшчәнлегә турындагы кануннар нигезендә гавами тыңлаулар яки ижтимагый фикер алышулар үткәрелә.

11. Гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе Жирлек Советы тарафыннан раслана торган гавами тыңлаулар турындагы нигезләмә белән билгеләнә.

20 статья. Гражданнар жыелышы

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр турында фикер алышу, жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары эшчәнлегә турында халыкка мәгълүмат житкерү, инициатив проектлар кертү һәм аларны карау, жирлек территориясе өлешендә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен гражданнар жыелышлары үткәреләргә мөмкин.

2. Гражданнар жыелышы халык инициативасы, Жирлек Советы, Жирлек башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Жирлек Советы яисә Жирлек Башлығы Советы инициативасы белән уздырыла торган гражданныр жыелышы тиешенчә Жирлек советы яисә Жирлек башлығы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданныр жыелышы Территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм шушы территорияләрдә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар житәкчеләре жыелышында катнашу хокукына ия булган гражданныр төркеменәң язма тәкъдиме буенча жирлек советы тарафыннан билгеләнә.

Гражданныр жыелышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карауга чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеге, жыелышны уздыру вакыты һәм урыны күрсәтеләргә тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә әгәр жыелышны үткәрү инициативасы белән гражданныр төркеме мәрәжәгать итсә - әлеге гражданныр, аларның һәркайсының фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, яшәү урыны адресын күрсәтеп мәрәжәгать итә.

Жирлек советы үзенең яқындагы утырышында гражданныр жыелышын үткәрү турында кертелгән тәкъдимне карый.

Жирлек советы гражданнырның жыелышын үткәрүдән аның максатка ярашсызлыгы мотивлары буенча баш тартырга хокуклы түгел.

5. Инициатив проектлар кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданныр жыелышында уналты яшькә житкән тиешле территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданныр жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

6. Гражданныр жыелышын уздыру вакыты һәм алар турында фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр жыелыш үткәрү көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча массакуләм мәгълүмат чараларыннан, почта хәбәрләреннән, квартал саен (хужалык) йөрү, игьлан итү һәм башка мөмкин булган чаралардан файдаланалар.

Гражданныр жыелышын әзерләүне һәм уздыруны жирлекнең башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Жыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданныр катнашырга хокуклы. Жыелышта катнашырга хокукы булган гражданнырның гомуми саны муниципаль сайлаулар уздырганда файдаланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә булу урыны һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе гражданнырын теркәүне исәпкә алу күрсәткеләре нигезендә билгеләнә.

Жыелышта катнашырга хокукы булган гражданныр санының кимендә өчтән бере катнашса, гражданныр жыелышы тулы хокуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта катнашкан гражданнырның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданныр жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затларына мәрәжәгатьләр кабул итәргә, шулай ук жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданныр жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча үткәрелә торган гражданныр жыелышы үз компетенциясенә территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданныр жыелышы кабул иткән мәрәжәгатьләр компетенцияләренә мәрәжәгатьләрдәге мәсьәләләрне хәл итү кертелгән, язма жавап юлламасы белән жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан мөжбүри каралырга тиеш.

11. Гражданнар жыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе, шулай ук гражданнар жыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм Жирлек Советының норматив хокукий акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

12. Гражданнар жыелышы йомгаклары аны уздырганнан соң бер ай эчендә рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

21 статья. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм жирлекнең барлык халкы вәкилләренең фикерен ачыклау зарурлыгы очрагында уздырыла. Жирлекнең тиешле территориаль өлешләрендә яшәүче халык арасынан гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышын чакыру кыенлашкан очрақларда, шул исәптән тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар жыелышында катнашырга хокукы булган халык саны 100 кешедән артып киткән очрақларда үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясен (делегатлар жыелышын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе әлеге Устав, Жирлек Советының норматив хокукий акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы инициативасы буенча уздырыла. Жирлек Советы яисә Жирлек Башлыгы Советы инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) тиешенчә Жирлек Советы яисә Жирлек Башлыгы Советы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) Жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) хокукы дип санала, әгәр анда уналты яшькә житкән тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән берен тәшкил итүче гражданнар жыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса. Конференция карарлары (делегатлар жыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

6. Гражданнар конференциясе нәтижәләре (делегатлар жыелышы) аны уздырганнан соң бер ай эчендә рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

22 статья. Гражданнар жыены

1. Гражданнарның жыены халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвешә булып тора.

2. Гражданнар жыены "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законга һәм Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Советы карары белән расланган "Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы "Менделеевск шәһәре" муниципаль берәмлегендә гражданнар жыенын эзерләү тәртибе турында" нигезләмәсенә ярашлы рәвештә үткәрелә.

3. "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында каралган очрақларда гражданнар жыены түбәндәгечә үткәрелә:

1) составына күрсәтелгән торак пункт керә тогран торак пунктта (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча торак пункт территориясен башка торак пункт (муниципаль район) территориясенә кертүгә китерә ;

2) муниципаль район чикләрендә жирлек составына керә торган торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә граждандарга үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

3) жирлек составына керә торган торак пункт территориясе өлешендә Татарстан Республикасы законы нигезендә торак пункт территориясенә әлеге өлешендә граждандарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча.

4. Граждандарның жыены Жирлек башлыгы тарафыннан йә сайлау хокукына ия, кимендә 10 кеше яши торган торак пунктта яшәүчеләр төркеме инициативасы белән чакырылырга мөмкин.

5. Әлеге статьяның 3 пунктының 3 бүлегендә каралган граждандарның жыены 10 кешедән дә ким булмаган санда торак пункт территориясенә тиешле өлешендә яшәүче халык төркеме инициативасы белән жирлек советы тарафыннан чакырылырга мөмкин.

Граждандарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча граждандар жыены үткәрелергә мөмкин булган жирлек составына керүче торак пункт территориясенә бер өлешенә чикләрен билгеләү критерийлары Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә.

6. Жыен үткөрү инициативасын хуплап жыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия граждандарның, даими яшәүче, торак пункт территориясендә яшәү урыны буенча теркәлгән, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

7. Муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан чакырыла торган граждандар жыены Жирлек башлыгы карары, инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган граждандар жыены Жирлек Советы карары белән билгеләнә.

8. Торак пунктта яшәүчеләргә граждандар жыенын уздыру вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә, Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының "Менделеевск шәһәре" муниципаль берәмлегендә граждандар жыенын уздыру тәртибе турында" нигезләмәсендә билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль хокукый акт проекты һәм граждандар жыенын хәл итүгә чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук танышырга мөмкин.

9. Әлеге статьяда каралган граждандарның жыены анда торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия яртысыннан артыгы (йә аның территориясенә бер өлеш) яисә жирлек катнашканда хокуклы. Торак пунктта әлеге торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия яртысыннан артыгының бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеге булмаган очракта, граждандар жыенын үткөрү турында карар кабул ителгән көннән бер айдан да артык булмаган вакытта этаплап уздырыла. Шулай ук вакытта элек граждандар жыенында катнашкан затлар тавыш бирүдә катнашуның алдагы этапларында катнашмыйлар. Граждандар жыенының карары граждандар жыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы аның өчен тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

10. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, Жирлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасының муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

23 статья. Граждандардан сораштыру

1. Граждандардан сорашып белешү жирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халык фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен жирлекнең бөтен территориясендә яисә территориясенә бер өлешендә үткәрелә.

Сораштыру нәтижәләре киңәш характерында.

2. Граждандарны сораштыруда сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектны хуплау турында граждандарның фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча сораштыруда 16 яшькә җиткән жирлектә яки аның

бер өлешендә инициатив проектны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән кешеләр катнашырга хокуклы.

3. Гражданның сораштыру түбәндәге инициатива белән үткәрелә:

1) Жирлек советы яисә Жирлек башлыгы - жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - төбәк һәм төбәкара әһәмияттәге объектлар өчен муниципаль берәмлек жирләренең максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданның фикерен исәпкә алу өчен;

3) жирлектә яшәүчеләрнең яисә аның бер өлешендә яшәүчеләрнең, аларда уналты яшькә җиткән инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә, - әлеге инициатив проектка ярдәм итү турында гражданның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданның сорашып белешүне билгеләү һәм үткәрү тәртибе Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданның сорашып белешүне билгеләү турындагы карар Жирлек Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданның сорашып белешү үткәрү өчен муниципаль берәмлекнең рәсми сайты "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә кулланылырга мөмкин. Гражданның сорашып белешүне билгеләү турында Жирлек Советы карарында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) сорашып белешүне уздыру датасы һәм сроклары;

2) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) сорауны (соруларны) формулировкалау;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазенең формасы;

5) сораштыруда катнашучы жирлек халкының минималь саны;

6) "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтынан файдаланып гражданның сораштыру үткәрелгән очракта, сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.

6. Жирлектә яшәүчеләр гражданның сораштыру үткәрү турында аны үткәрү алдыннан кимендә 10 көн кала хәбәр ителә.

7. Гражданның сорашып белешү эзерләүгә һәм уздыруга бәйле чараларны финанслау түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

1) жирлекнең бюджеты акчалары исәбеннән - жирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда Жирлек халкы яисә жирлек халкы тарафыннан;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән - Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда.

8. Сораштыру нәтижеләре аны уздырганнан соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Жирлектә яшәүче теләсә кайсы кеше сораштыру нәтижеләре белән танышырга хокуклы. Жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәндә сорашып белешү нәтижеләре исәпкә алынырга тиеш.

24 статья Инициатив проектлар

1. Жирлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия чараларны гамәлгә ашыру максатларында жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә жирле үзидарә органнарына бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча инициатив проект кертелергә мөмкин. Инициатив проектлар гамәлгә ашырылырга мөмкин булган Жирлек территориясенә бер өлешен билгеләү тәртибе Жирлек Советы карары белән билгеләнә.

2. Инициатив проектны кертү инициативасы белән уналты яшькә җиткән һәм тиешле муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче кимендә ун гражданы, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, авыл торак пункты старостасы (алга таба - проект

инициаторлары) инициатив төркем чыгыш ясарга хокуклы. Инициатив төркемнең минималь саны Жирлек Советы карары белән киметелергә мөмкин. Жирлек Советы карары нигезендә проект инициаторы булу хокукы шулай ук Жирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы башка затларга да бирелергә мөмкин.

3. Инициатив проектта түбәндәге белешмәләр булырга тиеш:

1) жирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблеманы тасвирлау;

2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәренә нигезләү;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижеләрен) тасвирлау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыруга кирәкле чыгымнарның алдан исәпләве;

5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырыла торган сроклары;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырыла торган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;

7) инициатив түләүләрнең планлаштырылган күләмәнән тыш, әлеге акчаларны инициатив проектны гамәлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, жирле бюджет акчалары күләмен күрсәтү;

8) жирлек территориясенә яисә аның чикләрендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак өлешен жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртип нигезендә күрсәтелү;

9) жирлек Советы карарында каралган башка белешмәләр.

4. Жирлек Башкарма комитетына кертелгәнче инициатива проекты гражданнар жыенында, жыелышында яисә конференциясендә, шул исәптән территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында яисә конференциясендә, инициатив проект турында фикер алышу, жирлектә яшәүчеләрнең яисә аның өлешенең мәнфәгатьләренә туры килүен билгеләү, инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатчанлыгын билгеләү, шулай ук инициатив проектны хуплау турында гражданнарның жыены, жыелышы яисә конференциясе тарафыннан карар кабул итү максатларында каралырга тиеш. Шул ук вакытта бер жыенда, бер жыелышта яки гражданнарның бер конференциясендә берничә инициативалы проект каралырга мөмкин.

Жирлек Советы карары белән шулай ук гражданнардан сорашып белешү, аларның имзаларын жыю юлы белән инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау мөмкинлеге каралырга мөмкин.

Инициатив проектны гамәлгә керткәндә проектның инициаторлары Жирлек Башкарма комитетына гражданнарның жыены, жыелышы яисә конференциясе беркетмәсен, гражданнарның сораштыру нәтижеләрен һәм (яисә) гражданнарның инициатив проектка Жирлек халкы яисә аның өлеше тарафыннан ярдәм күрсәтүне раслый торган имзалар белән кәгазьләрен тагалар.

Бер үк вакытта гражданнар жирлек башкарма комитетына үзләренең тәкъдимнәрен тәкъдим итү мөмкинлеге турында, аларны тәкъдим итү срогын күрсәтеп, алдан хәбәр ителә. Үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен уналты яшыкә житкән жирлек халкы жибәрергә хокуклы. Жирлекнең башкарма комитеты күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлеге Жирлек кәргән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла.

6. Инициатив проект кертелгән көннән алып 30 көн эчендә жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш. Инициатив проектны карау нәтижеләре буенча жирлекнең башкарма комитеты түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендә эшне жирле бюджет турындагы карар белән каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә жирле бюджет проектын төзү һәм карау тәртибенә (жирле бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертү) ярашлы максатларга һәм (яисә) тиешле максатларга һәм (яисә) тәртиптә дәвам итәргә;

2) инициатив проектны хуплаудан баш тартырга һәм инициатив проектны хуплаудан баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, аны проект инициаторларына кире кайтарырга.

7. Жирлекнең башкарма комитеты түбәндәге очраklarның берсендә инициатив проектны хуплаудан баш тарту турында карар кабул итә:

1) инициатив проектны кертүнең һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектның Россия Федерациясенә федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, жирлек уставына туры килмәве;

3) жирле үзидарә органнарының кирәкле вәкаләтләре һәм хокуклары булмаганлыктан, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чаралар күләмендә жирле бюджет акчалары булмау;

5) инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтижәлерәк хәл итү мөмкинлеге булу;

6) инициатив проектны конкурс сайлавын узмаган дип тану.

Әлеге статьяда проект инициаторларына бергәләп инициатив проектны эшләп бетерергә, шулай ук аны үз компетенцияләре нигезендә башка муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы яисә дәүләт органы каравына тәкъдим итәргә тиеш.

9. Инициатив проектларны күрсәтү, кертү, тикшерү, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткөрү тәртибе жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

Әлеге маддәләр кулланылмый.

11. Жирлекнең башкарма комитетына берничә инициативалы проект кертелгән очракта, шул исәптән эчтәлеге буенча шундый ук өстенлекле проблемаларны тасвирлап, жирлекнең башкарма комитеты конкурс нигезендә сайлап алу уздыруны оештыра һәм бу хакта проектның инициаторларына хәбәр итә.

12. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткөрү коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә, аны төзү һәм аларның эшчәнлек тәртибе жирлек советы тарафыннан билгеләнә. коллегиаль органның (комиссиянең) составы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан төзелә. Мондый чакта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының гомуми санының яртысы жирлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнергә тиеш. Проектның инициаторларына һәм аларның вәкилләренә конкурс нигезендә сайлап алуны уздырганда коллегиаль орган (комиссия) тарафыннан инициатив проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәмин ителергә тиеш.

13. Проектның инициаторлары, тиешле муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче гражданның җыены, җыелышы яисә конференциясенә вәкаләтле башка гражданның, шулай ук Россия Федерациясе законнарында билгеләнә торган башка затлар инициатив проектны Россия Федерациясе законнарына каршы килми торган рәвешләрдә гамәлгә ашыруны җәмәгать контролендә тотарга хокуклы.

14. Жирлекнең башкарма комитеты инициативасын проектны карау турында, инициатив проектны гамәлгә ашыру барышы турында, шул исәптән акчаларны куллану турында, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгалары турында жирлек башкарма комитетының хисабы инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алып 30 календарь көн эчендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Жирлекнең башкарма комитеты күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлеге Поселение кергән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла.

25 статья. Жирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукий актлар проектларын һәм жирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар Жирлек Советы тарафыннан үз инициативасы буенча яисә тиешле территориядә яшәүче гражданныр таләбе буенча, Жирлек Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукий акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар аларны халык фикер алышуына чыгару турында карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарыла, Жирлек халкына жибәрелә, халыкка танышу өчен мөмкин булган урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка житкерелә.

3. Жирлек Советы халык фикер алышуына сорау чыгару белән бер үк вакытта фикер алышу барышында керә торган тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне карау буенча эшне оештыру срогын һәм тәртибен билгели, күрсәтелгән максат өчен махсус комиссия төзиләр.

4. Жирлек Советы үзе чыгара торган муниципаль хокукий актлар проектлары һәм жирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр турында фикер алышуны тәэмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Жирлек Советына жибәрелә.

6. Муниципаль хокукий актлар проектлары һәм жирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Жирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы йомгаклары турында халыкка хәбәр ителә.

26 статья. Жирлекнең ижтимагый (консультатив) советлары

1. Гражданнырның һәм жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү өчен Жирлек жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар әзерләгәндә һәм гамәлгә ашырганда халык ихтияжларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу, жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә жәмәгать контролен гамәлгә ашыру максатларында Жирлекнең ижтимагый советы төзелә.

2. Жирлекнең Ижтимагый советы аның эшчәнлегендә халыкның, ижтимагый берләшмәләрнең һәм коммерциягә карамаган башка оешмаларның ирекле катнашуы нигезендә төзелә.

3. Жирлек жирлегенә ижтимагый советын төзү, аның утырышларын үткөрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, жирле үзидарә органнарының хокуклары, бурычлары һәм жаваплылыгы Жирлек ижтимагый Советы эшчәнлегенә ярдәм итүнең мәгълүмат бирү, консультацияләү һәм башка мәсьәләләре, аны тарату процедурасы, шулай ук аны оештыруның һәм эшчәнлекнең башка мәсьәләләре белән билгеләнә, шулай ук аны урнаштыру Советы тарафыннан раслана торган нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка ижтимагый (консультатив) советлар жирле үзидарә органнарында аларның карарлары нигезендә төзелергә мөмкин.

5. Ижтимагый (консультатив) советларда эш жәмәгать башлангычларында гамәлгә ашырыла.

27 статья. Гражданнырның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре

1. Гражданнар жирле үзидарә органнарына шәхсэн һәм коллектив мәрәжәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданнарның мәрәжәгатьләре «Россия Федерациясендә гражданнар мәрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында гражданнар мәрәжәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнарның мәрәжәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы булалар.

28 статья. Жирлектә яшәүчеләрнең жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре

1. Федераль законнар нигезендә жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуының әлеге уставта каралган рәвешләре белән беррәттән, гражданнар Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләрдә жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы.

2. Жирлектә яшәүчеләрнең жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруы һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, ирекле принципнарына нигезленә.

Жирле үзидарә органнары һәм жирлек жирле үзидарәсенә вазыйфаи затлары халыкка жирле үзидарә халкын турыдан-туры гамәлгә ашыруда һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнарның түбәндәге яшәү территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин:

- 1) күпфатирлы торак йортның подъезды;
- 2) күпфатирлы торак йорт;
- 3) торак йортлар төркеме;
- 4) торак микрорайоны;
- 5) Жирлек булмаган авыл торак пункты;
- 6) гражданнарның башка яшәү территорияләре.

III бүлек. ЖИРЛЕК СОВЕТЫ

29 статья. Жирлек советы - жирле үзидарәнең вәкиллекле органы

1. Жирлек Советы жирле үзидарәнең даими эшләүче сайланулы коллегиаль вәкиллекле органы булып тора.

2. Жирлек Советының рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының «Иске Гришкино авыл жирлеге Советы».

3. Жирлек Советының вәкаләтләр чоры - 5 ел.

4. Жирлек советы Жирлек халкы өчен хисап тотат һәм аның контролендә тора.

5. Жирлек Советының мөһере, үз исеме булган бланклары бар.

6. Жирлек Советы эшчәнлеген тәэмин итүгә чыгымнар Жирлек Советы чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән билгеләнәчәк.

30 статья. Жирлек Советы составы

1. Жирлек Советы бермандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайланган 7 депутаттан тора.

2. Жирлек Советы аның составына жирлек Советының билгелэнгән саныннан кимендә өчтән ике депутат сайлаганда хокуклы була.

3. Халыкның саны артуга яисә кимүенә бәйле рәвештә, Жирлек Советы депутатлары санын арттыра яисә киметә торган үзгәрешләр күрсәтелгән үзгәрешләрне күртү турында муниципаль норматив хокукый акт кабул иткән Жирлек Советының вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.

31 статья. Совет депутаты статусы

1. Депутатка үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәмин ителә.

2. Депутатның вәкаләтләре чоры Татарстан Республикасы законы нигезендә Жирлек уставында билгеләнә һәм биш елдан артык була алмый.

3. Депутатның вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яңа чакырылыш жирле үзидарәсенең сайланулы органы эшли башлаган көннән туктатыла.

Жирлек Советы депутатының вәкаләтләре, муниципаль район составына керүче жирлек башлыгы вазифасына керешкән көннән яки жирлек Советы депутаты әлегә жирлек составына кергән район Советы депутаты итеп сайланган көннән башлана һәм яңа сайланган жирлек башлыгы вазифасына керешкән көннән яки район советы составына әлегә жирлектән депутатны чираттагы сайлау турындагы карар үз көченә кергән көннән туктатыла.

4. Жирлек Советы депутатына Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы законнары, әлегә Устав, Жирлек Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәмин ителә.

5. Жирлек Советы депутаты Жирлек советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, алар шул исәптән депутатның түбәндәге йөкләмәләре булырга тиеш:

1) шәхсән яисә аның якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм граждандар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмау;

2) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык үз-үзен тотышыннан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә жирлек Советы абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы булганда - шәхси кызыксыну депутат бурычларын объектив үтәүгә йогынты ясый яисә йогынты ясый ала торган везгыять, - бу хакта Жирлек Советына хәбәр итәргә һәм аның әлегә конфликтны булдырмауга яисә жайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) Жирлек Советында билгелэнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне фаш итмәскә һәм файдаланмаска;

6) физик һәм юридик затлардан депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссуда, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) алмаска.

6. Жирлек Советының даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутаты түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлегә белән шөгыльләнәргә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка ижтимагый оешма, торак төзелеше, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә башкача ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәте съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында катнашу;

в) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә оештыруны, гамәлгә куючысы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исемнән гамәлгә ашыру тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) укытучы, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шул ук вакытта укытучылар, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданды булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчеләренең башка органнары составына керергә. "

Жирлек Советы депутаты "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрәдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә, тьюларны, бурычларны үтәргә тиеш.

"Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрәдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрәдәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп торы турында" 2012 елның 3 декабрәдәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны тью турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, "Россия Федерациясе территориясендә жирле үзидарә принциплары турында" 2003 елның 10 июнендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, жирлек Советы депутатының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

7. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тарафыннан тапшырылган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт турында һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр хакында белешмәләр жирле үзидарә органнарының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтларында урнаштырыла һәм (яисә) массакуләм мәгълүмат

чараларына муниципаль хокукый актларда билгелэнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.

32 статья. Жирлек депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук предприятие, оешма коллективлары, дәүләт органнары һәм аның сайлау округы территориясендә урнашкан башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында җаваплы һәм алар алдында хисап тотта.

3. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында үз эше турында елына кимендә бер тапкыр хисап тотта, аларга Жирлек Советы эше турында даими рәвештә хәбәр итә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

4. Жирлек Советы депутаты жирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикәятьләрне карарга, аларда булган мәсьәләләрне дәрәс һәм үз вакытында хәл итәргә тиеш.

5. Жирлек советы депутаты сайлаучылар белән очрашулар биналарда, махсус билгелэнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә уздырыла, бу очракта аларны үткөрү тормыш тәэмин итү, транспорт яисә социаль инфраструктура объектлары яшәешен, элемтә, җәяүлеләр һәм (яисә) транспорт чаралары хәрәкәтен булдырмау йә гражданның торак урыннарына яки транспорт яисә социаль инфраструктура объектларына керүен булдырмау шарт. Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарының яисә жирле үзидарә органнарының мондый очрашулар турында хәбәрә таләп ителми. Шул ук вакытта Дәүләт Советы депутаты күрсәтелгән органнарда аларны уздыру датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

6. Жирлек башкарма комитеты депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бирелгән урыннарны билгели, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган биналарның исемлеген һәм аларны биру тәртибен билгели.

7. Жирлек депутаты сайлаучылар белән гавами чара формасында очрашулар җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

8. Җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган гавами чара рәвешендә жирлек советы депутатының сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә уздыруга каршылык күрсәтү Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка китерә.

33 статья. Яңа сайланган Жирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш жирлек Советы беренче утырышка, депутатларның билгелэнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланган көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча, беренче утырышка җыела.

2. Жирлек Советының сайлаулардан соң беренче утырышын, яңа башлыкны сайлаганчы, жирлек Советының яшь буенча иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

34 статья. Жирлек Советы композициясе

1. Жирлек Советының компетенциясендә түбәндәгеләр бар:

1) Жирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр кертү;

- 2) жирлек территориясендә кануннар нигезендә гомуммәжбүри кагыйдәләр билгеләү;
- 3) Жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турында хисап раслау;
- 4) жирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә ташламалар бирү;
- 5) жирлекнең социаль-иқтисадый үсеш стратегиясен раслау;
- 6) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау;
- 7) Чикне үзгәртү, Жирлекне үзгәртеп кору турындагы инициативаны күрсәтү;
- 8) жирлек Советы депутатларын сайлауларны билгеләү һәм жирлек Советы депутатларын сайлаулар буенча сайлау округлары схемасын раслау;
- 9) жирле референдумны билгеләү;
- 10) Жирлек Башлыгын сайлау;
- 11) Жирлек Башлыгы урынбасарын сайлау;
- 12) Жирлек Советы депутатлары арасынан муниципаль район Советына вәкил сайлау;
- 13) Жирлек Башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең иң чик санын билгеләү;
- 14) Жирлек сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләп кую;
- 15) Жирлек Советы депутатының чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;
- 16) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;
- 17) Жирлек муниципаль милкәндәге мөлкәткә идарә итү һәм аның белән эш итү тәртибен, шул исәптән федераль законнар нигезендә аны хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү, аны читләштерү Вәкаләтле вәкил тарафыннан килештереп яисә расланганнан соң башкарыла торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;
- 18) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында карарлар кабул итү тәртибен, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү тәртибен, федераль законнарда каралган очрактан тыш, эшләр башкару тәртибен билгеләү;
- 19) жирлекнең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;
- 20) жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәмин итү тәртибен билгеләү;
- 21) Жирлекнең ревизия комиссиясен булдыру;
- 22) Жирлек башлыгын отставкага чыгару турында карар кабул итү;
- 23) жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затларының жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләрен үтәвен тикшереп тору;
- 24) коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларны җайга салу тәртибен (коммуналь комплекс оешмаларының - электр һәм (яисә) жылылык белән тәмин итү өлкәсендә товар җитештерүчеләрнең һәм хезмәт күрсәтүләренә товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифлардан тыш), коммуналь инфраструктура системасына, коммуналь комплекс оешмалары тарифларына тоташтыруга, коммуналь комплекс оешмаларының товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмә түләүләрдән тыш) билгеләү;
- 25) жирлек территориясендә торак пунктларның урамнарын һәм башка өлешләрен исемнәрен атау һәм үзгәртү турындагы мәсьәләләренә хәл итү;

26) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарына жирлек бюджетыннан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

27) автоном коммерциягә карамаган оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерциягә карамаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

28) үз массакүләм мәгълүмат чараларын гамәлгә ашыру;

29) Жирлек Уставы һәм Жирлек Советы карарлары аңлатмасы;

30) Үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча Жирлек Советы Регламентын һәм башка карарлар кабул итү;

31) Жирлек Советы Аппараты турындагы нигезләмәне раслау;

32) транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын һәм социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программаларын раслый.

33) Жирлек территорияләрен төзекләндерү кагыйдәләрен раслый.

34) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекләрнең вәкилләкле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге Устав тарафыннан Жирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр;

2. Жирлек Советы жирлек башлыгының үз эшчәнлегенә нәтиҗәләргә, жирлек Башкарма комитеты һәм жирлек башлыгының башка ведомствосындагы жирлек үзидарә органнары эшчәнлегенә турында, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

35 статья. Жирлек Советының эш тәртибе

1. Жирлек Советының эш тәртибе шушы Устав һәм Жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Жирлек Советы эшенең төп рәвешен аның утырышынан гыйбарәт, аларда Жирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Жирлек Советы утырышы, әгәр анда сайланган депутатлар санының кимендә 50 проценты катнашса, хокуклы.

4. Жирлек Советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен, әмма кимендә өч айга бер тапкыр уздырыла. Чираттан тыш утырышлар жирлек башлыгы яки жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә өчтән берәү инициативасы буенча чакырыла.

5. Совет утырышлары жирлек Башлыгы тарафыннан чакырыла. Жирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырышка - аны үткәргә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Жирлек Советы утырышлары ачык һәм хәбәрдар уздырыла. Советның ачык утырышларында жирлекнең теләсә кайсы кешесенә катнашырга хокуклы.

Регламентта каралган очракларда жирлек Советы ябык утырышны уздыру турында карар кабул итәргә хокуклы, анда бары тик жирлек Советы тарафыннан чакырылган затлар, шулай ук законнар нигезендә утырышта катнашу хокукы булган затлар гына катнаша ала.

7. Жирлек Советының һәр утырышында утырыш беркетмәсен алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәргү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчәрлә һәм тавыш бирү нәтиҗәләргә күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Жирлек Советы утырышы беркетмәсенә имза салынганнан соң жирлек башлыгының аның белән жирлекнең теләсә кайсы кешесенә таныша ала.

8. Жирлек Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Жирлек Советы депутаты шәхсән үзе тавыш бирү хокукын гамәлгә ашыра. Жирлек Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин.

Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге Устав, жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

36 статья. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Жирлек Советы эшчәнлеген Жирлек башлыгы оештыра.

2. Жирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен жирлек Советы Регламенты нигезендә депутатлар арасыннан, Жирлек башлыгыннан һәм аның урынбасарыннан тыш, күрсәтелгән мәсьәләләрне әзерләү өчен җаваплы даими яисә вакытлы комиссияләр (яисә) төзелергә мөмкин. Депутат ике даими комиссиядә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, жирлек Советы карарлары проектларын әзерләү, жирлек карамагына кертелгән аеруча әһәмиятле мәсьәләләрне тикшерү өчен жирлек Советы каршында аның карары буенча депутатлар, жирлек Башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм жирлек халкы составында эш, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

37 статья. Жирлек Советының контроль функцияләрен гамәлгә ашыру

1. Жирлек Советы Жирлек территориясендә әлеге Устав нигезләмәләренең үтәлешен, Жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив хокукый актлар нигезләмәләренең үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларыннан, Жирлекне үстерү программаларыннан файдалануны, жирлек Башкарма комитеты һәм аның җитәкчесе эшчәнлегенә контрольне гамәлгә ашыра.

2. Жирле үзидарә органнары тарафыннан Жирлек һәм аларның вазыйфаи затлары закон, әлеге Устав һәм башка муниципаль норматив хокукый актлар бозылу фактлары ачыкланган очракта, Жирлек Советы карары белән депутатлар арасыннан Жирлек башлыгы күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссиясе төзелергә мөмкин.

3. Жирлек Советы, Жирлек башлыгы инициативасы буенча кануннар нигезендә Жирлек бюджеты акчаларыннан максатчан файдалануга, муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтиҗәлелегенә тикшерү (ревизия) уздырылырга мөмкин. Күрсәтелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларны үткөрү тәртибе Жирлек Ревизион комиссиясе турында нигезләмәдә билгеләнә.

4. Жирлекнең башкарма комитеты, аның җитәкчесе, предприятиеләре, учреждениеләре, оешмалары, вазыйфаи затлары, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, әгәр законда башкасы билгеләнмәгән булса, Жирлек Советы, аның контроль комиссияләре депутаты, жирлек Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча соратып алынган мәгълүматны бирергә тиеш, ә кануннарны, муниципаль хокукый актларны бозган очракта, гаепле затларны җаваплылыкка тарту һәм хокук бозуларны бетерү өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Жирлек советы Жирлек башлыгының, башкарма комитет җитәкчесенең эшчәнлекләре нәтиҗәләре, башкарма комитет һәм жирле үзидарәнең башка ведомство органнары эшчәнлегенә турында, шул исәптән Жирлек советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

6. Жирлек советы контроль функцияләрен гамәлгә ашырганда Жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

38 статья. Жирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау

1. Жирлек вәкиле Менделеевск муниципаль районы Советына Жирлек Советы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

2. Жирлек Советы депутатларының билгелэнгән саныннан яртысыннан артыгын тавыш биргән кандидат сайланган дип санала.

39 статья. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу

Жирлек Советының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

- 1) Советның Үз-үзен таркату турында карар кабул иткән очракта. Шулай ук вакытта үз-үзен тарату турындагы карар элекке Устав билгеләгән тәртиптә кабул ителә;
- 2) жирлек Советы депутатларының элекке составының хокуксызлыгы турында Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кәргән очракта, шулай икән депутатларның үз вәкаләтләрен тапшыруына бәйле рәвештә;
- 3) 131-ФЗ номерлы Федераль законның 3, 5 өлешләре, 13 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла торган поселок, шулай ук Жирлекне юкка чыгарган очракта;
- 4) жирлек чикләрен яисә жирлекнең шәһәр округы белән берләшүен үзгәртү нәтижәсендә жирлекнең сайлаучылар санын 25 проценттан артыгракка арттыру;
- 5) гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актыны бастырып чыгару сәргә бозылган очракта.

2. Жирлек советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылуга аның депутатларының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылуга сәбәп була.

3. Халык тарафыннан сайланган депутатлардан торучы Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, Жирлек Советына вакытыннан алда сайлаулар "Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында" 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән сәргәларда уздырыла.

40 статья. Жирлек Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә яртысы күләмендә жирлек башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы буенча кабул ителәргә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителә алмый:

- 1) Жирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;
- 2) Жирлек бюджеты кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисап раслау чорында;
- 3) Жирлек башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирүне уздыру чорында йә аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен тарату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа рәхсәтнең сәбәпләрен нигезләүче башка материаллар да өстәләргә мөмкин.

4. Жирлек Советы карары белән депутатлар арасынан үз-үзен тарату турындагы мәсьәләне алдан карау өчен комиссия төзелә. Жирлек Советы карары буенча Жирлек Советы яки Совет Башлыгы карары буенча Жирлек Советының үз-үзен таратуы турындагы мәсьәлә халык тыңлауларына чыгарылырга мөмкин.

5. Советның үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карауның дәвамлылыгы Жирлек Советы депутатлары һәм Жирлек халкы тарафыннан үз-үзен тарату инициативасы буенча барлык шартларны һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен тарату турындагы инициативаны чыгарган көннән соң ике ай узгач кабул ителәргә мөмкин.

6. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карар Совет депутатларының билгеләнгән саныннан яшерен тавыш бирү юлы белән өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

7. Советның үз-үзен таркату турындагы тәкъдиме кире кагылган очракта, үз-үзен таркату турындагы кабат инициатива, үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да иртәрәк булмаган вакытта, күрсәтелергә мөмкин.

41 статья. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек советы депутаты вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкалар;
- 3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;
- 5) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;
- 6) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе граждандлыгы йә чит ил граждандлыгы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил граждандлыгы, аның нигезендә чит ил гражданды жирле үзидәрә органнарына сайланган булырга хокуклы, чит дәүләт граждандлыгы яисә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә Россия Федерациясе гражданды йә чит ил гражданды территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ яисә чит ил гражданды, әгәр Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә башкача каралмаган булса, жирле үзидәрә органнарына сайланган булырга хокуклы;
- 8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;
- 9) Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
- 10) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив гражданд хезмәтенә юллама;
- 11) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм счетлары (кертәмнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләп саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны, бурычларны үтәмәү;
- 12) федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 - 8, 10 һәм 12 пунктларында күрсәтелгән очракларда Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар, вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә әлеге нигез жирлек Советы утырышлары арасында барлыкка килгән очракта - шундый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча, Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар кабул ителә.

Татарстан Республикасы башлыгының (Рәисенәң) депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гаризасы белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән очракта, әлеге гаризаның Жирлек советына кергән көн була.

3. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пунктында каралган очракта Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

4. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, депутатны өстәмә сайлаулар федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

IV бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

42 статья. Жирлек башлығы - Жирлекнең иң югары вазыйфаи заты

1. Жирлек башлығы Жирлекнең иң югары вазыйфаи заты.
2. Жирлек башлығы Жирлек советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.
3. Жирлек башлығы вазифасының рәсми атамасы - «Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының Иске Гришкино авыл жирлеге башлығы».
4. Жирлек башлығы вазифасы буенча Менделеевск муниципаль районы Советы депутаты булып тора.
5. Жирлек башлығы бер үк вакытта Жирлек советын һәм Жирлек Башкарма комитетын җитәкли.

43 статья. Жирлек Башлығын сайлау тәртибе

1. Жирлек башлығы яңа сайланган Советның беренче утырышында, жирлек Советы депутатлары арасыннан, әгәр тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә Жирлек Советы вәкаләтләре срогына ачык тавыш бирү юлы белән сайлана.

Жирлек башлығын сайлау Жирлек Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән жирлектә яшәүчеләрнең, иҗтимагый берләшмәләрнең, Татарстан Республикасы башлығының (Рәисенең) тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге тавыш бирсә, жирлекнең сайланулы Башлығы дип санала.

3. Жирлек башлығы сайланганнан соң түбәндәге ант китерә:

«Жирлек башлығының миңа йөкләнгән югары бурычларын гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, Жирлек уставын үтәргә, Жирлектә яшәүчеләрнең иминлеген тәэмин итү, кеше һәм граждандар хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен бөтен көчемне һәм белемнәремне куярга ант итәм».

44 статья. Жирлек башлығы статусы

1. Жирлек башлығы даими нигездә эшли.
2. Менделеевск муниципаль районы Советында даими нигездә биләп торучы вазыйфага Жирлек башлығы сайланган очракта, ул Жирлек башлығының вәкаләтләрен башкарып бетерелмәгән нигездә башкара.
3. Жирлек башлығы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә жирлек һәм Жирлек Советында яшәүчеләрнең роле һәм эше тикшерелә.
4. Жирлек башлығы үзенең эшчәнлегенә нәтижеләре турында, шул исәптән Жирлек Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында Жирлек Советы алдында елына бер тапкыр гына хисап тоталар.
5. Жирлек башлығы түбәндәгеләргә хокуклы түгел:
 - 1) шөхсән яисә ышанычлы затлар аша эшқуарлык эшчәнлегенә белән шөгыльләнәргә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка ижтимагый оешма, торак төзелеше, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә) катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә башкача ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәте съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында катнашу;

в) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләренң башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә оештыруны, гамәлгә куючысы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә ашыру тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) укутчучы, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Шул ук вакытта укутчучылар, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит дөүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданныгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренә башка органнары составына керергә. "

Жирлек башлыгы "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрәдә 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "Дөүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрәдә 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Аерым категориядә затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм счетлары (кертәмнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, "Россия Федерациясенә жирле үзидарә принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәдә 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка законнар белән билгеләнгән чикләүләренә һәм тыюларны үтәргә тиеш.

45 статья. Жирлек башлыгының вәкаләтләре

Жирлек башлыгы:

1) Башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дөүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә Жирлек ышаныч кәгазеннән башка эш итә;

2) Жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек Советы утырышын чакыра һәм аларда рәислек итә, Жирлек Советының чираттан тыш утырышын таләп итәргә хоуклы;

3) әлегә Устав белән билгеләнгән тәртиптә Жирлек Советы кабул иткән норматив хоукый актларга кул куя һәм халыкка житкерә;

4) үз вәкаләтләре чикләрендә хоукый актлар чыгара;

5) Жирлек Советы эшендә жәмәгәтчелек фикерен ачуны һәм исәпкә алуны тәәмин итү чараларын күрә;

6) гражданнырны кабул итүне, аларның мөрәжәгәтләрен, гаризаларын һәм шикәятләрен карауны оештыра;

7) Жирлек Советының утырышлар беркетмәләренә имза сала;

8) Жирлек Советы Аппараты эше белән житәкчелек итә;

9) Жирлек Советының контроль вәкаләтләрен гәмәлгә ашыруны жайга сала;

10) үз вәкаләтләре чикләрендә Жирлек Советын тоту һәм аның эшчәнлеген тәәмин итү өчен жирлек бюджетында каралган чыгымнар буенча акчалар бүлүче булып тора;

11) законнарга һәм әлегә Устав нигезендә гражданнырның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гәмәлгә ашыру буенча Жирлек Советының хоукый актын кабул итүне оештыра;

12) жирлекләрнең федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнары, жирлек территориясендә гәмәлдә булган Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнары белән кирәкле хезмәттәшлеген тәәмин итә;

13) Жирлек исәменнән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дөүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек турында шартнамәләр һәм килешүләр тәзи;

14) жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары тарафыннан вәкаләтләр гәмәлгә ашыруны тәәмин итә;

15) жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә бердәм башлангыч принципларында житәкчелек итә һәм үз компетенциясенә керә торган вәкаләтләрнең башкарма комитеты тарафыннан үтәлүе өчен шәхси жаваплылык тотат;

16) Жирлек советы, жирле үзидарәнең башка органнары һәм башка муниципаль берәмлекләр, дөүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә Жирлекнең башкарма комитетын тәкдим итә;

17) Жирлек Советы каравына Жирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәләше турындагы хисапларны тапшыра;

18) Жирлек Советы каравына Жирлекнең комплекслы социаль-икътисадый үсеш планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәләше турындагы хисапларны тапшыра;

19) Жәмәгәт Советы раславына башкарма комитет структурасы проектын кертә, хезмәткәрләр санының иң чик структурасы һәм хезмәткә түләү фонды билгеләнгән структура нигезендә Жирлек Башкарма комитетының штат расписаниесен раслай;

20) үз вазыйфасына билгеләп куя һәм муниципаль хезмәткәрләр һәм Жирлек Башкарма комитетының башка хезмәткәрләре вазыйфасыннан азат итә, аларның эшчәнлеген тикшереп тора, кызыксындыру һәм дисциплинар жаваплылык чараларын күрә;

21) жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләренә башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырылуын тәэмин итә, аларны үтәү өчен шәхси җаваплылык тотат; тиешле законнар нигезендә һәм аларны үтәү йөзеннән тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

22) Жирлек Башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук Жирлек Башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

23) Жирлек советына Жирлек Башкарма комитетының үз эшчәнлегенә һәм эшчәнлегенә турында хисап тапшыра;

24) Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлегенә турында халыкка даими мәгълүмат бирә, Жирлек Башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданның кабул итүне оештыра, айга кимендә бер тапкыр гражданның шәхси кабул итүне гамәлгә ашыра, гражданның тәкъдимнән, гаризаларын һәм шикәятләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

25) дәүләт һәм башка органнардагы жирлекнең мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау чараларын күрә, башкарма комитет исемнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр тапшыра;

26) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән Жирлекләр башлыгы карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлегә Устав тарафыннан кертелгән башка вәкаләтләрне жирлек башлыгы компетенциясенә күчерә.

27) «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык турында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль берәмлек исемнән муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендә чыга;

28) муниципаль-хосусый партнерлык проектын гамәлгә ашыру турында карар кабул итә;

29) «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык турында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законның 18 статьясындагы 2 өлешен нигезендә муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органын билгели.

46 статья. Жирлек Башлыгы урынбасары

1. Жирлек советы башлыгы тәкъдиме буенча депутатлар арасынан Жирлек башлыгы урынбасары сайлана.

2. Жирлек башлыгы урынбасары яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана, әгәр жирлек советы тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә.

3. Жирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан күбрәк тавыш бирсә, жирлек башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

4. Жирлек башлыгы урынбасары Жирлек Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү нигезендә вазыйфаларны башкара, Жирлек Башлыгы йөкләмәләрен үти, ә вакытлыча булмавы (авыруга яисә отпускка бәйле) яисә үз бурычларын үтәмәве яки аңа карата вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату яисә суд карары буенча сак астына алу рәвешендә процессуаль мөһбүр итү чараларын күрү яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү очрагында үз вазыйфаларын башкару мөмкин булмаган очракта Жирлек Башлыгы вазыйфаларын башкара.

5. Жирлек башлыгы урынбасары, әлегә Уставның 43 статьясындагы 2 пунктында күрсәтелгән очрактан тыш, үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

6. Жирлек башлығының вәкаләтләре шушы Уставның 40 статьясында каралган нигезләрдә вакытыннан алда туктатыла.

7. Жирлек башлығының урынбасары Жирлек Советы карары буенча яисә жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә өчтән бере санында депутатлар төркеме таләбе буенча кабул ителә торган Жирлек Советы карары буенча вазыйфадан шулай ук теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Жирлек башлығы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

47 статья. Жирлек башлығының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу

1. Жирлек башлығының вәкаләтләре түбәндәге очракта вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;
2) үз теләге белән отставкалар;
3) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага китү;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

7) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;

8) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданы яки чит ил гражданы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланган булырга хокукы, чит дөүләт гражданы яисә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә Россия Федерациясе гражданы чит ил территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ яисә Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайлануыга хокукы чит ил гражданы, әгәр Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә башкача каралмаган булса;

10) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

11) Жирлек Башлығының вәкаләтләрен сәләмәтлелеге торышы буенча суд тәртибендә билгеләнгән ныклы сәләтсез гамәлгә ашырганда;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла торган жирлекне, шулай ук жирлек бетерелгән очракта, үзгәртеп кору;;

13) Жирлек белән шәһәр округы берләшүенә бәйлә рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалту;

14) Жирлек яки шәһәр округы чикләре үзгәрү нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучылар санын 25 проценттан артыкка арттыру;

15) гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый акты бастырып чыгару срогы бозылганда;

16) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дөүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында» 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга

Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (көртемләр) ачуны һәм счетлары (көртемләр) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәүне;

17) муниципаль берәмлек башлыгын, җирле администрацияне башка органнар тарафыннан кертү һәм муниципаль берәмлек җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары һәм кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренең тигезлегенең дөүләт гарантияләрен массакүләм бозу оешмалары тарафыннан расага, милләткә, телгә, дингә һәм башка шартларга бәйлә рәвештә, раса, милли, тел яисә дини билгеләр буенча хокукларны һәм дискриминацияне чикләү тартым, әгәр дә бу милләтара һәм конфессияара татулыкны бозуга китерсә һәм милләтара (этникара) һәм конфессияара конфликтлар барлыкка килүгә ярдәм итсә.

2. Җирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-11 пунктларында күрсәтелгән нигезләрдә Җирлек Советының якындагы утырышында яңа Башлыкны сайлау гамәлгә ашырыла.

3. Җирлек башлыгының вәкаләтләре Җирлек Советының вәкаләтләре чоры тәмамланганчы алты айдан да кимрәк вакыт кала туктатылса, Җирлек Советы карары буенча яңа Башлыкны сайлау үткәрелмәскә мөмкин.

V бүлек. ҖИРЛЕК БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

48 статья. Җирлек башкарма комитеты - җирле үзидарәнең башкарма-күрсәтмә органы

1. Җирлекнең башкарма комитеты җирле үзидарәнең башкарма-күрсәтмә органы булып тора.

2. Җирлек Башкарма комитетының рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Иске Гришкино авыл җирлегенең башкарма комитеты».

3. Җирлекнең башкарма комитеты хисап тоту һәм ул Җирлек советына беркетелгән.

4. Җирлекнең башкарма комитеты Җирлек гербы сурәтләнгән һәм үз исеме булган мөһер, бланклар, шулай ук аңа тапшырылган вәкаләтләрне гражданлык хәле актларын дөүләт теркәвенә алу өчен Россия Федерациясе гербы сурәтләнгән түгәрәк мөһер һәм мөһер.

5. Җирлек Башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары Җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

49 статья. Җирлек Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы Җирлек башлыгының тәкъдиме буенча җирлек советы тарафыннан раслана.

2. Җирлек Башкарма комитеты структурасына Җирлек башлыгы, Башкарма комитет секретаре керә, җирле администрациянең тармак (функциональ) һәм территориаль органнары керә ала.

3. Җирлек башлыгының карары нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү бурычларын хәл итү буенча аның компетенциясенә кертелгән җирлекләрнең башкарма комитеты тарафыннан килештерелгән карар кабул итү өчен Җирлек башлыгының карары белән координация, эксперт һәм башка иҗтимагый (консультатив)

советлар төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән советлар Жирлек башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш ижтимагый башлангычларда тормышка ашырыла.

50 статья. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Жирлек башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- жирлекнең социаль-икътисады үсеш стратегиясен эшләүне тәмин итә һәм гамәлгә ашыра;

- жирлекнең социаль-икътисады үсеш стратегиясенең бюджет үтөлешен тәмин итә;

- Жирлек бюджетының үтөлеше, халыкның социаль-икътисады үсеше стратегиясе турында хисап әзерли;

- Жирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын чагылдыра торган статистик күрсәткечләрне жыюны оештыра һәм күрсәтелгән дәүләт хакимияте органнарына Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә тапшыру;

2) жирлек территориясендә муниципаль милеккә идарә, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- Жирлек муниципаль милкендәгә мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, кушу һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- Жирлек Советы карары белән билгеләнә торган очрақларда муниципаль мөлкәтне читләштерү турында тәкъдимнәрне, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәрне Совет тарафыннан килештерүгә (раслауга) кертә;

- Жирлекнең икътисады һәм социаль үсешендә муниципаль милектәгә предприятиеләр, оешмалар белән хезмәттәшлек турында шартнамәләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәгә предприятиеләр төзүгә ярдәм итә;

- Жирлек советы билгеләгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлегенең максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен биләгән вазыйфасыннан азат итә;

- муниципаль заказны төзи һәм урнаштыра; муниципаль биремне бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан үтәүне финанс белән тәмин итә; Поселениене төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен кирәкле хезмәт күрсәтү эшләрен башкаруга заказчы булып тора, жирлекнең үз матди һәм финанс чараларын кулланып, башка эшләрен башкаруга заказчы булып тора;

3) территориаль планлаштыру, жирдән һәм башка табиғый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, табигать куллану турындагы законнарны бозучы әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар гамәлләре турында тиешле органнарга хәбәр итә.

4) төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- халыкны элемент хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

- транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын һәм халыкның социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшли һәм гамәлгә ашыра;

- Жирлек торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыра.

5) авыл хужалыгын һәм эшкуарлыкны үстерү өлкәсендә:

- авыл хужалыгы житештерүен үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру өчен шартлар тудыра.

6) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

- мәдәният оешмаларының ялын оештыру һәм халыкны хезмәт күрсәтүләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тәмин итә, жирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткөрүне оештыру

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәмин итә;

- Жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торак фонды тәшкит итә торган күпфатирлы йортларга энергетика тикшерүен уздыруны оештыра, энергияне сак тоту турындагы һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру турындагы законнарда каралган башка чаралар оештыра һәм үткәрә;

- Жирлек чикләрендә халыкны су белән тәмин итүне, су бирүне, халыкны ягулык белән тәмин итүне Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыра.

7) төзекләндерү өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортта ташу эшчәнлеген оештыруда катнаша;

- жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслый, аларның үтәлешен тикшереп тора, жирлек территориясен күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә төзекләндерә;

- адрес объектларына адреслар бирә, адресларны үзгәртә, аннулировать итә, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларынан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларынан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге жирле юлларынан тыш), жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирә, мондый исемнәрне үзгәртә, гамәлдән чыгара, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыра;

8) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә

- жирлек территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә актларының үтәлешен, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

- дәүләт хакимияте органнарының һәм дәүләт вазыйфаи затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның жирле үзидарә хокукларын боза торган актларына билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яисә арбитраж судта шикаять бирә;

- жирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткөрүне тәмин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы яисә килеп чыгу куркынычы турында халыкка вакытында хәбәр итүне һәм халыкка мәгълүмат бирүне тәмин итә;

- муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне эзерләүне һәм уздыруны оештыру һәм матди-техник тээмин итүне Жирлек чикләрен үзгәртү, Жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне гамәлгә ашыра;

- жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар үткөрүгә, спорт, тамаша кылу һәм башка массакүләм жәмәгать чараларын оештыруга бәйлә законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнырга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм итә, халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыра;

- Жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

- жирлек халкының күпләп ял итү өчен шартлар тудыра Халыкның күпләп ял итү урыннарын тәзекләндерүне оештыру, моңа гражданнырның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына иреккә керүен тээмин итү дә керә;

- депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бирелгән урыннары билгели, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган урыннарының исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгели.

9) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

- жирлек территориясендә урнашкан муниципаль музейларның эчтәлеген тээмин итә;

- балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

-инвалидларның, сәламәтлегә мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын, жайлашу физик культурасын һәм жайлашу спортын үстерүгә ярдәм итә.

10) жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен башкару өлкәсендә;

- жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларының исәбен алып бара һәм алардан тиешенчә файдалануны тээмин итә;

- тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслардан һәм финанс чараларынан аларга тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны жирлек Советы карарлары нигезендә тээмин итә;

11) башка вәкаләтләр:

- Жирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка төрле тээмин итүне гамәлгә ашыра;

- әлегә Уставның 5 статьясындагы 1 өлешенәң 4,9, 8 һәм 19 пунктларында каралган жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү максатларында жирлек өчен социаль әһәмиятле эшләрне (шул исәптән дежурстволарны) иреккә нигездә башкаруга гражданнырны жәлеп итү турында карар кабул итә һәм аларны үткөрүне оештыра;

- жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча, кануннарда, әлегә Устав тарафыннан кертелгән вәкаләтләрдән тыш, жирлек Советы яисә жирлекнең башка жирле үзидарә органнары компетенциясенә жирлек Советы карарлары белән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра

2. Башкарма комитет Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- 1) җирлек музейларын төзи;
- 2) җирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;
- 3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша;
- 4) җирлек территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;
- 5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм җирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәتلәр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм итә;
- 6) җирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнаша;
- 7) муниципаль янгын сагын төзи;
- 8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;
- 9) кеше хокукларын тәмин итүгә җәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче иҗтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтә;
- 10) инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга 1995 елның 24 ноябрәндәге «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» N 181-ФЗ Федераль законы нигезендә ярдәм күрсәтә;
- 11) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондының торак урыннарын гражданның бирә;
- 12) җирлек территориясендә яшәүче хужалардан башка хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыра;
- 13) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыра;
- 14) Россия Федерациясенәң 1992 елның 7 февралендәге «Кулланучылар хокукларын яклау турында» N 2300-1 Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра;
- 16) участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына өлгә вазыйфаны хезмәткәр биләгән вакытка торак урыны бирә;
- 17) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыра.

3. Муниципаль контроль өлкәсендәге Җирлек Башкарма комитеты вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

Муниципаль контроль өлкәсендәге Җирлек башкарма комитеты органнары вәкаләтләренә керә:

- 1) муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда муниципаль контроль өлкәсендә бердәм дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу;
- 2) Җирлек территориясендә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;
- 3) «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчеләге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә башка вәкаләтләр.

Муниципаль контрольнең тиешле төрләрен гамәлгә ашыруны җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертү җирле әһәмияттәге мәсьәләләрнең билгеләнгән исемлегә чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль контроль төрләрен оештыру һәм гамәлгә ашыру "Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчеләге) һәм муниципаль контроль турында" 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон белән җайга салына.

VI бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕҢ БАШКА ОРГАННАРЫ. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ
ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА ХЕЗМӘТТӘШЛЕГЕ

51 статья. Жирлекнең референдум комиссиясе

1. Жирлек Ревизион комиссиясе жирле үзидарәнең даими эшләүче, коллегиаль финанс контроле органы булып тора.

2. Жирлек комиссиясе рәис һәм ике әгъзадан тора.

Жирлек муниципаль вазыйфа булып тора.

Жирлек территориясендә урнашкан жирле үзидарәне оештыруның һәм аның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдендәге 131-ФЗ номерлы, Россия Федерациясенен башка федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Жирлек Советы тарафыннан расланган Жирлекнең Ревизион комиссиясе турындагы нигезләмә белән билгеләнә.

Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә Ревизион комиссия оештыруны һәм аның эшчәнлеген хокукый жайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

52 статья. Жирлек Советының, Жирлек башлыгының, Жирлек башкарма комитетының һәм жирле үзидарәнең башка органнарының үзара хезмәттәшлеге нигезләре

1. Әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләрне бүлү нигезендә Жирлек Советы, Жирлек башлыгы һәм Жирлекнең башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль башкара.

2. Жирлек Советы һәм Жирлекнең башкарма комитеты Жирлекнең икътисадый һәм социаль үсеше процесслары белән нәтижәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә законнарда, әлеге Устав билгеләнгән рәвешләрдә хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Жирлек советы һәм Жирлек башкарма комитеты кабул ителгән норматив хокукый актларны имзаланган көннән алып жиде көн эчендә бер-берсенә юллайлар.

4. Жирлек башлыгы, жирлекнең Башкарма комитеты житәкчесе буларак, жирлек Советының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү турындагы тәкъдим белән жирлек Советына мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Жирле үзидарәнең башка органнарының үзара эшчәнлегенә тәртибе Жирлек советы тарафыннан билгеләнә ала.

53 статья. Жирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү

Жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча белешмә килештерү процедуралары уздыру юлы белән йә суд тәртибендә хәл ителә.

VII бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӨНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-
ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

54 статья. Юридик зат хокукларына ия булган жирлекнең жирле үзидарә органнары

1. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик затның хокуклары жирлек Советына һәм жирлекнең Башкарма комитетына бирелә.

2. Жирлекнең Башкарма комитеты структурасы нигезендә жирлек Советы карары буенча юридик зат хокуклары буенча жирлек Башкарма комитетының аерым органнарына бирелергә мөмкин

55 статья. Юридик затлар буларак Жирлекнең жирле үзидарә органнары

1. Жирлек башлыгы Жирлек исемненән мөлкәти һәм башка хокуклар һәм бурычлар алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга мөмкин.

2. Жирлекнең юридик зат хокукларына ия жирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре була һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дөүләт теркәлүе узарга тиеш.

56 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәмин итү

Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәмин итү Жирлекнең фәкәт үз керемнәре исәбеннен генә гамәлгә ашырыла.

VIII бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ЖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

57 статья. Жирлек башлыгына һәм жирлекнең башка вазыйфаи затларына күрсәтелә торган социаль һәм башка гарантияләр

Жирлек башлыгының һәм Поселения башка вазыйфаи затларның эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләр, 12.02.2009 ел Татарстан Республикасы Кануны нигезендә билгеләнә. «муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатының, Татарстан Республикасында жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затының вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм Жирлек Советы карарлары белән.

58 статья. Жирлек Советы депутаты, башка вазыйфаи затлар эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре

1. Жирлек Советы һәм аның органнары утырышларында катнашу, Совет йөкләмәләрен үтәү вакытына азат ителмәгән нигездә эшләүче Жирлек Советы депутатына Законнарда каралган акчалата компенсация һәм башка түләүләр түләнә.

2. Үзләштерелмәгән нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы Жирлек башлыгының әлеге Уставта каралган очракларда Жирлек Башлыгы вазыйфаларын башкарганда айлык акчалата бүләкләүнең 90% күләмендә бүләкләү түләнә.

3. Жирлек һәм Сайлау комиссиясе әгъзаларына Жирлек әлеге органнар эшендә катнашу вакытына Жирлек Советы карарлары нигезендә акчалата компенсация түләнә.

59 статья. Жирлек башлыгының, Жирлек Советы депутатларының кагылгысызлык гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән Жирлек башлыгының, аларны жинаять яисә административ җаваплылыкка җәлеп иткәндә, тоткарлаганда, кулга алганда, тентүдә, сорау алганда, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылуда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны депутатларына карата оператив-эзләнү чаралары, аларның багажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан кулланыла торган элемент чаралары язышуларына карата оператив-процессуаль гамәлләр башкарганда, шулай ук федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә Жирлек Советы депутаты әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, жинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә жирлек Советы депутаты тарафыннан халык алдында кимсетүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга җибәрелгән очракларга кагылмый.

IX бүлек ЖИРЛЕКНЕҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛИЛЫГЫ

60 статья. Жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның җаваплылыгы

Жирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары Жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында законнар нигезендә җаваплы булалар.

61 статья. Жирлек халкы алдында Совет депутатларының җаваплылыгы

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән Жирлек башлыгының, халык алдында җаваплылыгы аны сайлаган кешеләрнең ышанычын югалту нәтижәсендә барлыкка килә.

2. Жирлектә яшәүчеләрнең ышанычын югалткан депутат, шул исәптән Жирлек башлыгы, әлеге Уставта каралган нигезләрдә һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

62 статья. Дәүләт алдындагы жирлек жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның җаваплылыгы

1. Федераль законнар нигезендә Жирлек Советының, Жирлек башлыгының, Башкарма комитет җитәкчесенең дәүләт алдындагы җаваплылыгы алар тарафыннан Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары һәм әлеге Уставы бозылган очракта, шулай ук жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә гамәлгә ашырмау очрагында тиешле суд карары нигезендә барлыкка килә.

2. Жирлек советын урнаштыру, урыныннан ваз кичү һәм аның отставкасын алу нигезләре һәм тәртибе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

63 статья. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Россия Федерациясе субъектлары законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда

каралган тәртиптә түбәндәге очракта ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) яклар тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу чараларын затның күрмәве;

2) үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау йә, әгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, белә торып дәрәс булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) затның, федераль законда билгеләнгән очрактардан тыш, коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) эшкарлык эшчәнлеген башкару;

5) затның Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүче зат муниципаль вазыйфаны танымаган очракта, яклар аңа буйсынган зат булган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу чаралары.

3. Коррупциячел хокук бозу кылган өчен ышанычын югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата куллану, эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү) рәвешендә түләтүләр турында белешмәләр җирле үзидарә органы тарафыннан кертелә, анда ул тиешле вазыйфаны биләгән, «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителгән затлар реестрына кертелә.

64 статья. Физик һәм юридик затлар каршында җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларның җаваплылыгы

Җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы физик һәм юридик затлар алдындагы җирлекләр федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

Х бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАР

65 статья. Җирлекнең муниципаль хокукий актлары системасы

1. Җирлекнең муниципаль хокукий актлар системасына керә:

1) Җирлек уставы, җирле референдумда (гражданның җыенында) кабул ителгән хокукий актлар;

2) Җирлек Советының норматив һәм башка хокукий актлары;

3) әлеге Уставта каралган Җирлек башлыгының, Җирлек Башкарма комитетының, җирле үзидарәнең башка органнарының һәм вазыйфаи затларының хокукий актлары.

2. Җирлек уставы һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукий актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль норматив хокукий актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм Җирлекнең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль норматив хокукый актлар әлеге Уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары кабул иткән муниципаль хокукый актлар жирлекнең бөтен территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы муниципаль хокукый актны гамәлдән чыгару яисә туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән очракта йә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның - жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затларының вәкаләтләре исемлеге үзгәргән очракта, муниципаль хокукый актның гамәлдә булуын туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны, шулай ук суд тарафыннан кабул итү (бастырып чыгару) кертелгән, ә жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга сала торган өлешендә - Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы) тарафыннан үзгәртелергә мөмкин.

66 статья. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлары

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү жирлектә яшәүчеләрнең турыдан-туры жирле референдумда белдерелгән гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр жирлектә яшәүчеләрне турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен муниципаль норматив хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару) өстәмә таләп ителсә, компетенциясенә күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) кергән жирлекнең жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи заты референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль норматив хокукый актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан арта алмый.

3. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу Жирлек Советы вәкаләтләрен кире алу яисә вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

67 статья. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләренә үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгара:

1) Жирлек советы - Жирлек Советы карарлары;

Жирлек башлыгы - Жирлек башлыгының карары һәм күрсәтмәләре.

2. Жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затлары Жирлекләр әлеге Уставка, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

68 статья. Муниципаль хокукый актларны әзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары Жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив

төркемнәре, шулай ук аны алып бару мәсьәләләре буенча жирлекнең Ревизион комиссиясе тарафыннан кертелергә мөмкин.

2. Гамәлдәге норматив хокукий актларны камилләштерү зарурлыгы үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында район прокуроры Менделеевск муниципаль районы жирлегенең жирле үзидарә органнарына муниципаль норматив хокукий актлар проектларын, шулай ук муниципаль норматив хокукий актларны үзгәртү, өстәү, гамәлдән чыгару яки кабул итү турындагы тәкъдимнәрен кертәргә хокуклы.

3. Муниципаль хокукий актлар проектларын кертү тәртибе, аларга теркәлә торган документларның исемлеге һәм формасы тиешенчә Жирлек Советы Регламенты, Жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

69 статья. Жирлек Советының хокукий актлары

1. Үз компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Устав тарафыннан кертелгән мәсьәләләр буенча Жирлек Советы Жирлек территориясендә башкару өчен мәжбүри булган кагыйдәләрен билгели торган карарлар, Жирлек башлыгын отставкага чыгару турында карар, шулай ук Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав тарафыннан үз компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Жирлек территориясендә үтәү өчен мәжбүри булган кагыйдәләрен билгели торган Жирлек Советы карарлары, әгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм бетерүне, жирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан Жирлек Советы карарлары Жирлекнең башкарма комитеты житәкчесе инициативасы буенча яисә аның бәяләмәсе булганда гына жирлек Советы каравына кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән йомгаклау Жирлек Башкарма комитетына карар проекты тәкъдим ителгән көннән алып утыз көн эчендә Жирлек советына тапшырыла.

4. Жирлек Советы карарларына алар кабул ителгән көннән алып өч көн эчендә Нигезләмә салына һәм әлеге Устав билгеләгән тәртиптә халыкка житкерелә.

70 статья. Жирлек башлыгының хокукий актлары

Жирлек башлыгы кануннарда, әлеге Уставта, Жирлек Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча, шулай ук аның вәкаләтләренә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә Жирлек Уставы тарафыннан кертелгән башка мәсьәләләр буенча хокукий актлар чыгара.

Жирлек башлыгы федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, әлеге Уставта, жирлек Советының норматив хокукий актларында билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә жирле өһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча башкарма комитетның карарларын, шулай ук Жирлек Башкарма комитетының эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәсен чыгара.

71 статья. Муниципаль норматив хокукий актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе

1. Жирлек Советы карарлары, әгәр карар карарның үзләре тарафыннан билгеләнмәгән булса, Жирлек Башлыгы имза салган көннән соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Салымнар һәм жыемнар турында жирлек Советының норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Жирлек Уставын кабул итү яисә өлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар федераль законда, өлеге Уставта билгеләнгән төрлөктә үз көченә керә.

2. Жирлек башлыгының, жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актлар үзләре тарафыннан башкасы билгеләнмәгән булса, аларны имзалаган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль берәмлек гамәлгә куючы оешмаларның хокукый статусын билгели торган кеше һәм граждандар хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагыла торган муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка житкергәннән) үз көченә керә.

4. һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, имза салу датасы (Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук аны Жирлек Советы кабул иткән дата), теркөү номеры, хокукый акты имзалаган вазыйфаи зат исеме, матбугат булырга тиеш.

5. Жирлекнең бюджеты турындагы карары, аның үтәләше турындагы хисап хакында, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турында, Жирлек Советы Регламенты, Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар аларны имзалаган көннән алып жиде потлы сродкта, федераль закон белән таратылуы чикләнгән белешмәләр булган муниципаль норматив хокукый актлардан яисә аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турында, Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору, Жирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау мәсьәләләре буенча норматив булмаган хокукый актлар да рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

7. Законнар яисә өлеге Устав нигезендә рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) мәжбүри булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) муниципаль хокукый акт реквизитлары күрсәтелә.

9. Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

Жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган басма массакуләм мәгълүмат чараларында йә Жирлек территориясендә таратыла торган башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында хокукый акт текстын бастырып чыгару. Хокукый акт текстын башка басма массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарганда өлеге бастырып чыгаруның рәсми булуы хакында тамга булырга тиеш;

Жирлек халкына хокукый акт текстын үзәкләштерелгән төрлөктә тарату (тарату);

Жирлек торак пунктлары территориясендә хокукый акт текстын махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар һәм аларның урнашу урыннары саны Жирлек советы тарафыннан раслана һәм Жирлектә яшәүчеләрнең муниципаль хокукый акт тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

хокукый акт текстын яисә хокукый акт проекты Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында урнаштырыла <http://pravo.tatarstan.ru>.

10. Муниципаль хокукый акты бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) массакуләм мәгълүмат чарасы чыгу датасы йә акт таратыла (таратыла) башлау датасына яисә аны мәгълүмати стендта урнаштыру датасына туры килергә тиешле акт игълан итү датасы турында белешмәләр күрсәтелергә тиеш.

11. Жирле үзидарә органнарының, муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең хокукый статусын билгели торган кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына законнарда билгеләнгән срокларга кертү өчен Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына жирлек башлыгы тарафыннан жиберелә.

XI бүлек ЖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДЫЙ НИГЕЗЕ

72 статья. Жирлекнең икътисадый нигезе

Жирлекнең икътисадый нигезен муниципаль милектәге Жирлек мөлкәте, Жирлек бюджеты акчалары, шулай ук Жирлекнең мөлкәти хокуклары тәшкил итә.

73 статья. Жирлекнең муниципаль мөлкәте

1. Жирлек милкендә булырга мөмкин:

1) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очрактарда, шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә аларга тапшырылган жирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

3) муниципаль берәмлекнең вәкилләклә органының норматив хокукый актлары нигезендә жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) жирле үзидарә органнарына федераль законнар белән бирелгән һәм жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле мөлкәт;

5) 14 статьяның 3 һәм 4 өлешләре, 16 статьясындагы 3 өлеше нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 1 һәм 1.1 өлешләре нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт.

2. Жирлектә мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракта, әлеге Уставның 1 өлеше таләпләренә туры килми торган очракта, күрсәтелгән мөлкәт милекнең максатчан билгеләнешен үзгәртүгә (үзгәртүгә) яисә читләштерелүгә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

74 статья. Жирлек муниципаль мөлкәтен биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү

1. Жирле үзидарә органнары Жирлек исеменнән Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә торган жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль мөлкәткә мөстәкыйль ия булалар, файдаланалар һәм алар белән эш итәләр.

2. Жирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә башка килешүләр кылырга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләт биргән башкарма хакимиятнең федераль органы билгеләгән тәртиптә муниципаль мөлкәт реестрларын алып баралар.

75 статья. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Жирлек муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне төзәргә, үзгәртеп корырга һәм бетерергә, хужалык жәмгыятьләре, шул исәптән жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль оешмалар төзүдә катнашырга мөмкин. Муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле жирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең максатларын, шартларын һәм эшчәнлек тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, үз вазыйфасына билгеләп куя һәм әлеге предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең житәкчеләрен вазыйфасыннан азат итә, аларның эшчәнлегенә турында әлеге Уставта каралган тәртиптә хисапларны тыңлый

3. Жирле үзидарә органнары Жирлек исемнән Жирлек муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидияләре җавап бирә һәм аларны үтәүне федераль законда билгеләнгән очрақларда һәм тәртиптә тәәмин итә.

76 статья. Жирлек муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары Жирлек Советының федераль законнар нигезендә билгеләнә.

2. Муниципаль мөлкәтне файдаланудан һәм хосусыйлаштырудан керемнәр Жирлек бюджетына керә.

77 статья. Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләргә, учреждениеләргә һәм оешмаларга карата мөнәсәбәтләре

Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре кануннарда башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XII бүлек ЖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

78 статья. Жирлек бюджеты

1. Жирлекнең үз бюджеты бар.

2. Жирлек бюджеты Жирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

3. Жирлек бюджетында жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юллана торган керемнәр, һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан аларга федераль законнар һәм Татарстан Республикасы

законнары тарафыннан тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган керемнәр аерым-аерым карала.

4. Жирле үзидарә органнары Жирлек федераль законнарда һәм алар нигезендә кабул ителә торган Россия Федерациясенә башка норматив хокукий актларында билгеләнгән төрлө федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына Жирлек бюджеты үтәлеше турында хисаплар тапшыра.

79 статья. Жирлектә бюджет процессы

1. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен тикшереп тору жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү төртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Жирлекнең бюджетын раслау турында Жирлек Советы карары, аның үтәлеше турында еллык хисап, жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре саны һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында квартал саен белешмәләр, аларны аччалата тотуга факттагы чыгымнарны күрсәтеп, рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

3. Жирлек бюджеты проекты өч елга - чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты проекты Жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү максатларында социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты проекты, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә, Жирлекнең Башкарма комитеты билгеләгән төрлө һәм срокларда төзелә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты проекты төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Жыенына Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләнә;

бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре; социаль-икътисадый үсеш фаразы;

озак сроклы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразы проекты);

муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программалар проектларында).

7. Жирлек бюджеты турындагы карарда Россия Федерациясе Бюджет кодексының 31.07.1998 N 145-ФЗ номерлы нигезләнмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукий актларда билгеләнмәгән очракта, шәһәр, авыл жирлекләре бюджетлары арасында керемнәрне бүлү нормативлары булырга тиеш.

8. Жирлек бюджеты турындагы карар белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) Россия Федерациясе Бюджет кодексының 160.1 статьясында каралган очракларда бюджет керемнәренә баш администраторлары исемлеге;

2) Россия Федерациясе Бюджет кодексының 160.2 статьясында каралган очракларда бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

3) чыгым төрләрәнең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) йә чыгым төрләре классификациясенә чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына), шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенә тиешле очраklarында бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре, бүлекчәләре (төркемнәре һәм төркемнәре), чыгымнар төрләрәнең төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) һәм (яисә) максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре) буенча, бюджетлар чыгымнары классификациясе бүлекләре (чираттагы финанс елына һәм план чорына) буенча, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, муниципаль хокукый актында билгеләнгән очраklarда чыгымнар классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү;

4) чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнарының ведомство структурасы, бюджеттан тыш дәүләт фондлары бюджетларыннан тыш;

5) гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә жибәрелә торган бюджет ассигнованиеләрәнең гомуми күләме;

6) чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

7) чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме бюджет чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменә кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

8) чираттагы финанс елына бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары (чираттагы финанс елы һәм план чоры);

9) муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның югары чиге, чираттагы финанс елыннан (чираттагы финанс елы һәм план чорының елдан-ел), шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелеп, киләсе елның 1 гыйнварына торышы буенча;

10) Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Жирлек Советы карары белән билгеләнгән жирле бюджетның башка күрсәткечләре.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм бюджет проектының икенче ел план чорының параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты турында карар проекты расланган план чоры бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзелә торган бюджетның планлаштырылган чорының икенче елы күрсәткечләрен раслай.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты турында карар проекты белән бер үк вакытта Жирлек Советына түбәндәгеләр тапшырыла:

1) жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

2) агымдагы финанс елның узган чорында тиешле территориянең социаль-икътисадый үсешенә якинча йомгаклары һәм агымдагы финанс елы өчен тиешле территориянең социаль-икътисадый үсешенә көтелгән нәтижәләре;

3) тиешле территориянең социаль-икътисадый үсеш фаразы;

4) тиешле территориянең берләштерелгән бюджетының чираттагы финанс елына һәм план чорына төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты));

5) бюджет проектына аңлатма язуы;

6) бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәпләре;

7) муниципаль эчке бурычның югары чиге яисә муниципаль тышкы бурычның югары чиге, елның 1 гыйнварына чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел артуыннан килүче (чираттагы финанс елы) торышы буенча;

8) агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтөлешен бәяләү;

9) күрсәтелгән бюджет сметаларына карата жирлек советы, суд системасы органнары, тышкы муниципаль финанс контроле органнары тарафыннан тәкъдим ителгән өлеге органнарның бюджет сметалары проектлары, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата финанс органы белән каршылыклар барлыкка килгән очракта, күрсәтелә;

10) Россия Федерациясә бюджет системасы бюджетлары керемнәре чыганакалары реестрлары;

11) башка документлар һәм материаллар.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына Жирлек бюджеты проектын төзү Россия Федерациясә Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә муниципаль районның башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

12. Муниципаль районның башкарма комитеты карар проекты, агымдагы елның 15 ноябрәннән дә соңга калмыйча, жирлекнең чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджеты турында карар проекты Совет каравына кертә.

13. Жирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән Жирлек бюджеты турындагы карар проекты карау һәм раслау тәртибе чираттагы финанс елның 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карар үз көченә керүне, шулай ук өлеге карар белән Россия Федерациясә Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә күрсәткеләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

14. Жирлек бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясә Бюджет кодексында һәм (яисә) Жирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елның 31 декабрәнә кадәр гамәлдә була.

Жирлек бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

15. Жирле үзидарә органнары Жирлекләр Жирлек бюджетының баланслылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, муниципаль бурыч дефициты, күләме һәм структурасы, Жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча Татарстан Республикасы законнарының һәм законнарының билгеләнгән федераль законнарны һәм үтөлешен тәэмин итә.

16. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясенәң бюджет законнары, салымнар һәм жыйымнар турындагы законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.

17. Жирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясә Бюджет кодексында каралган рәвешләрдә гамәлгә ашырыла.

18. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очрактардан тыш, дәүләт хакимиятенәң федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга жирлек бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыру рәхсәт ителми.

19. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

80 статья. Муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар җирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

81 статья. Гражданнарның үзара салым акчалары

1. Гражданнарның үзара салым акчалары дигәндә гражданнарның җирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләргә хәл итү өчен башкарыла торган түләүләргә аңлашыла. Гражданнарның үзара салымы тәртибендә түләүләр күләме җирлек составына керүче гражданнарның гомуми санының (торақ пунктның яисә аның территориясенең бер өлешенең) 30 процентыннан артмаган һәм алар өчен түләү күләме киметелгән мөмкин булган аерым категориялареннән тыш, җирлек составына керүче җирлек халкының (торақ пунктның яисә аның территориясенең бер өлешенең) барлык халкы өчен бертигез дәрәжәдә билгеләнә.

2. . Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән гражданнарның бер тапкыр бирелә торган түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләргә җирле референдумда хәл ителә, ә 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 өлешенең 4.1, 4.3 пунктында “Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 өлешенең 4 пунктында каралган очрақларда гражданнар җыенында хәл ителә.

82 статья. Инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс ягынан һәм башкача тээмин итү

1. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясында каралган инициативалы проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тээмин итү чыганагы булып, җирлекнең тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тээмин итү максатларында Татарстан Республикасы бюджетыннан инициатив түләүләр һәм (яисә) бюджетара трансфертлар күләмнәрен исәпкә алып, инициатив проектларны гамәлгә ашыруга җирле бюджет турындагы карар белән каралган бюджет ассигнованиеләргә тора.

2. Инициатив түләүләр дигәндә, конкрет инициативалы проектларны гамәлгә ашыру максатларында Россия Федерациясе законнары нигезендә ирекле нигездә түләнә торган һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә җирле бюджетка күчәрелә торган гражданнарның, индивидуаль эшкүарларның һәм төзелгән юридик затларның акчалары аңлашыла.

3. Инициатив проект гамәлгә ашырылмаган очрақта, инициатив түләүләр аларны җирле бюджетка күчәргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары буенча инициатив проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициатив түләүләрнең калган өлеше барлыкка килгән очрақта, күрсәтелгән түләүләр аларны җирле бюджетка күчәргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш.

Җирле бюджетка күчәрелгән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле инициатив түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире кайтару тәртибе җирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Инициатив проектларны гамәлгә ашыру шулай ук кызыксынган затларның ихтыяры һәм (яисә) хезмәт катнашуы рәвешендә дә тээмин ителгән мөмкин.

83 статья. Авыл жирлеге муниципаль алынмалары (муниципаль бурыч)

1. Жирлек бюджет кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен каплау максатларында муниципаль эчке алынмаларны федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырырга хокуклы.

2. Жирлек исемнән муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә Жирлекнең башкарма комитетына карый.

3. Агымдагы финанс елы башына Жирлек бюджеты акчаларының калган өлеше агымдагы финанс елында Жирлек бюджеты турындагы карар белән Жирлек бюджеты кытлыгын финанслауның күрсәтелгән чыганагы буларак каралган чаралар күләменнән артыграк күләмдә касса өзеклекләрен каплауга жибәрелергә мөмкин.

84 статья Жирлекнең жирле бюджетын үтәү

1. Жирлекнең жирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның бирелгәнлеге нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, жирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек бюджетын үтәү жирлек халкының жыелма бюджет язмасы һәм жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

85 статья. Бюджет хисабы. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап

1. Жирлекның отчеты еллык.

2. Жирлекнең бюджет хисабы муниципаль районның башкарма комитеты тарафыннан тиешле бюджет акчаларының баш администраторларының жыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә.

3. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисап Жирлек Советы карары белән расланьрга тиеш.

4. Жирлек Советының бюджет үтәлеше турында еллык отчет аны тәкъдим иткәнчегә кадәр тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисапларын тышкы тикшерүне һәм Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә бирүне үз эченә ала.

Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәгән килеш, Жирлек жирлегенең яисә Жирлек советы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә Ревизион комиссиясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Муниципаль район башкарма комитеты авыл жирлегенең аңа бәяләмә эзерләүгә агымдагы финанс елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча аның бюджеты үтәлеше турында хисап тапшыра. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләү Бюджет акчалары баш администраторларының еллык бюджет хисабының еллык бюджет тикшерүе күрсәткечләре нигезендә 1 айдан артмаган срокта уздырыла.

6. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапка Бәяләмә жирлекнең Ревизион комиссиясе тарафыннан Халыклар советына бер үк вакытта муниципаль район башкарма комитетына юллама белән тапшырыла.

7. Агымдагы финанс елның 1 маеннан да соңга калмыйча жирлек Башкарма комитеты жирлек бюджетының хисап финанс елы өчен үтәлеше турында еллык хисапны жирлек Советына тапшыра. Бюджет үтәлеше турында еллык хисап белән бер үк вакытта

аңа карата бюджет һәм бюджет хисаплылығы үтәләшенә анализ булган аңлатма һәм муниципаль биремне үтәү һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләрен куллануның башка нәтижәләре турындагы белешмәләр, бюджет үтәләше турындагы карар проекты, бюджет үтәләше турында башка бюджет хисабы һәм берләштерелгән бюджетның үтәләше турында бюджет хисабы, Россия Федерациясә бюджет законнарында каралган башка документлар бирелә..

8. Бюджет үтәләше турында еллык хисапны карау нәтижәләре буенча Жирлек Советы Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапны раслау яисә кире кагу турында карар кабул итә.

Жирлек бюджетының үтәләше турында еллык хисап Советы тарафыннан кире кагылган очракта, ул күрсәткечләренә дәрәс түгел яисә тулы чагылдыру фактларын бетерү һәм 1 айдан артмаган срокта кабат тапшыру өчен кайта.

9. Жирлек бюджетының үтәләше турындагы карар белән, керемнәрнең, чыгымнарның һәм бюджет дефицитының (профицитының) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен бюджет үтәләше турында хисап раслана.

Хисап финанс елында бюджет үтәләше турындагы карарга аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

- бюджетлар керемнәре классификациясә кодлары буенча бюджет керемнәре;
- тиешле бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;
- бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;
- бюджетлар кытлыктарын финанслау чыганактары классификациясә кодлары буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганактары;

Бюджет үтәләше турындагы карар белән шулай ук бюджет үтәләше турындагы карар өчен билгеләнгән башка күрсәткечләр дә раслана.

86 статья. Муниципаль финанс контроле

Жирлек Советы финанс контроленә түбәндәге рәвешләрен гамәлгә ашыра: бюджет турында карарлар проектлары буенча фикер алышу һәм раслау барышында алдан контроль; алымдагы контроль - Жирлек Советы утырышларында бюджет үтәләшенә аерым мәсьәләләрен карау барышында; аннан соң бюджетның үтәләше турындагы хисапны карау һәм раслау барышында контроль, шулай ук Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә контрольнең башка рәвешләрен тикшереп тора.

Жирлек советы финанс контролен Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә гамәлгә ашыра.

XIV БҮЛЕК. ЖИРЛЕК УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

87 статья. Жирлек Уставы проектының әзерләү, әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Жирлек уставы проекты, үзгәрешләр кертү турында Жирлек Советы карары проекты Әлегә Уставка өстәмәләр жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, Башкарма комитет жетәкчесә, Менделеевск муниципаль районы прокуроры, территорияль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициативалы төркемнәре советына кертелергә мөмкин.

2. Жирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен Жирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Жирлек Уставы проекты, жирлек Уставына жирлек Уставы кабул итү турындагы мәсьәләне карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, жирлек Уставына үзгәрешләр кертү, күрсәтелгән Устав проекты, күрсәтелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибенә, шулай ук гражданның аны тикшерүдә катнашу тәртибенә бер үк вакытта басылып чыгуы (халыкка житкерелүе) белән рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш. Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук жирлек Уставына әлеге Уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы конституциясе яки законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очракта, гражданның анда фикер алышуда катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми.

4. Жирлек Уставы проекты буенча, жирлек Советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары буенча жирлек Советы утырышында аларны карау алдыннан әлеге Устав нигезендә гавами тыңлаулар уздырыла.

5. Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул рәсмиләштерелергә мөмкин:

1) Жирлек Башлыгы кул куйган Жирлек Советы карары;

2) Жирлек Советы кабул иткән һәм Жирлек Башлыгы тарафыннан имзаланган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта аны кабул итү турында Жирлек Советы карарының реквизитлары күрсәтелә. Күчеш нигезләмәләренә һәм (яисә) жирлек Уставына кертелә торган үзгәрешләренә һәм өстәмәләренә үз көченә керүе турындагы нормаларны Советның мондый карарына кертү рөхсәт ителми.

88 статья. Жирлек Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын карау Жирлек Советы Регламенты нигезендә ике укудан да ким булмашка тиеш.

2. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты кабул ителгәннән соң, күрсәтелгән проект Жирлек Советы депутатларына, хокук чыгару инициативасы хокукының башка субъектларына төзәтмәләр кертү өчен жиберелә.

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасын, жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үзгәртә торган әлеге Уставка кертелгән үзгәрешләр (жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын сайлау вәкаләтләреннән, вәкаләтләре срогыннан һәм тәртибеннән тыш) әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт кабул иткән жирлек Советының вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә

89 статья. Жирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, үзгәрешләр кертү турында карар һәм әлеге Уставка өстәмәләр

1. Жирлек уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Советы карары аларны кабул иткәннән соң, Жирлек башлыгы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен муниципаль берәмлекләр уставларын

теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органына жибәрелә.

2. Жирлек уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Советы карары дәүләт теркәве узганнан соң рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш һәм аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка житкергәннән) соң үз көченә керә.

3. Жирлек уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында Жирлек Советы карары аларны дәүләт теркәвенә алганнан соң рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш һәм аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка житкергәннән) соң үз көченә керә. Жирлек башлыгы муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органынан "Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве турында" 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына үзгәрешләр кертү турында жирлек уставы, муниципаль хокукый акт турында белешмәләр кертү хакында хәбәрнамә кергән көннән алып жиде көн эчендә жирлек уставына, жирлек уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль берәмлекләр уставларының дәүләт реестрына үзгәрешләр кертү хакында" хәбәрнамәне бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) тиеш.